

Meedoen in Heerlen

BELEIDSPLAN WET MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING
2008-2011

Meedoen in Heerlen

BELEIDSPLAN WET MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING
2008-2011

Gemeente Heerlen

September 2007

Dankwoord

De Wmo. Het Beleidsplan 2008-2011.

Vele ogen zijn erop gericht. Gretig, sceptisch, vol verwachting, benauwd, met trots. Een beleidsplan dat veel omvattend is, ingrijpend kan zijn, dat oude wegen in zorg en welzijn herijkt.

In een korte tijdsperiode, op een intensieve wijze, is aan dit plan gestalte gegeven.

Daarom bedankt de gemeente Heerlen iedereen die zich heeft ingezet bij de totstandkoming van dit beleidsplan. Vaak is dit gebeurd onder tijdsdruk, op ongelegen momenten, zoals in de vakantietijd. Van de medeproducenten is veel gevraagd. Intensieve, soms langdurende, bijeenkomsten. Korte voorbereidingstijden om nieuwe overleggen in te gaan. Huiswerk maken. Reizen.

In het bijzonder bedankt de gemeente Heerlen de leden en de achterban van de Adviesraad Wmo Heerlen, Stg. Seniorenraad Heerlen, Cliëntenraad Gehandicapten Heerlen en Cliëntenraad Minima Heerlen, die zich vrijwillig hebben ingezet in dit proces om te komen tot een beleidsplan, wat deugd doet aan de inwoners van de gemeente Heerlen, en de gemeente Heerlen het vertrouwen heeft geschonken om de voorbereiding op dit beleidsplan te laten slagen.

Bedankt.

Inhoudsopgave

	pagina
Dankwoord	2
Inhoudsopgave	3
Samenvatting	7
1 Inleiding	10
2 Kaders & Probleemstelling	12
2.1 Inleiding	12
2.2 Wet maatschappelijke ondersteuning	12
2.2.1 Waarom de Wet maatschappelijke ondersteuning?	12
2.2.2 Doel van de Wet maatschappelijke ondersteuning	12
2.2.3 Bundeling wetten en regelingen	12
2.2.4 Prestatievelden	13
2.3 Gemeentelijk kader	13
2.3.1 Inleiding	13
2.3.2 Meerjarig Bestuurlijk Programma 2007-2010	13
2.3.3 Gemeentelijk beleid	13
2.3.4 Aanpalend gemeentelijk beleid	14
2.4 Rollen	14
2.4.1 Inleiding	14
2.4.2 Waarom veranderende rollen?	15
2.4.3 Schaalgrootte Heerlen	15
2.4.3.1 Rol van de burger	15
2.4.3.2 Rol van maatschappelijke organisaties	15
2.4.3.3 Rol van de gemeente	15
2.4.4 Schaalgrootte Parkstad Limburg +	15
2.4.5 Schaalgrootte Zuid-Limburg	16
2.5 Probleemanalyse	16
2.5.1 Inleiding	16
2.5.2 Demografisch profiel	16
2.5.3 Sterke en zwakke punten	17
2.5.4 Vraagstelling	17
2.6 Speerpunten Wmo beleid	17
2.6.1 Inleiding	17
2.6.2 Kernthema's	18
2.6.3 Uitgangspunten	18
2.7 Samenvatting	19
3 Voorkomen en bestrijden van armoede	21
3.1 Inleiding	21
3.2 Omschrijving	21
3.2.1 Definitie	21
3.2.2 Uitleg	21

3.3	Doelgroep	22
3.3.1	Materiële armoede	22
3.3.2	Immateriële armoede	22
3.4	Probleemstelling	23
3.4.1	Maatschappelijke problemen	23
3.4.2	Organisatorische problemen	24
3.5	Doelstelling	25
3.5.1	Maatschappelijke hoofddoelen	25
3.5.2	Organisatorische hoofddoelen	25
3.6	Prioriteiten	26
4	Bevorderen van zelfredzaamheid	28
4.1	Inleiding	28
4.2	Omschrijving	28
4.2.1	Definitie	28
4.2.2	Uitleg	28
4.2.3	Vormen	28
4.3	Doelgroep	29
4.4	Probleemstelling	30
4.4.1	Maatschappelijke problemen	30
4.4.2	Organisatorische problemen	32
4.5	Doelstelling	32
4.5.1	Maatschappelijke hoofddoelen	32
4.5.2	Organisatorische hoofddoelen	33
4.6	Prioriteiten	34
5	Bevorderen van maatschappelijke participatie	35
5.1	Inleiding	35
5.2	Omschrijving	35
5.2.1	Definitie	35
5.2.2	Uitleg	35
5.2.3	Vormen	35
5.3	Typen maatschappelijke participatie	36
5.3.1	Mantelzorg	36
5.3.2	Vrijwilligerswerk	37
5.4	Doelgroep	38
5.4.1	Mantelzorgers	38
5.4.2	Vrijwilligers	39
5.4.3	Non-participanten	39
5.5	Probleemstelling	40
5.5.1	Maatschappelijke problemen	40
5.5.2	Organisatorische problemen	41
5.6	Doelstelling	41
5.6.1	Maatschappelijke hoofddoelen	41
5.6.2	Organisatorisch hoofddoel	42
5.7	Prioriteiten	42

6	Regionale samenwerking	44
6.1	Inleiding	44
6.2	Samenwerking	44
7	Financiën	45
7.1	Inleiding	45
7.2	Inkomsten 2007	45
7.3	Uitgaven 2007	46
7.4	Financiën 2008 e.v.	46
7.5	Financiële risico's	47
8	Evaluatie & Communicatie	48
8.1	Inleiding	48
8.2	Evaluatie van de Wmo	48
8.3	Communicatie binnen de Wmo	48

Bijlagen:

Lijst van afkortingen

Sterkte-zwakke analyse

Overzicht doelen 9 prestatievelden

Overzicht bestaande activiteiten 9 prestatievelden

Samenvatting

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is op 1 januari 2007 ingevoerd. Dit is een participatiewet, die beoogt dat iedereen in en aan de samenleving moet kunnen meedoen. In deze wet zijn de Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg), de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) uit de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV), de huishoudelijke zorg uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) en enkele subsidieregelingen uit de AWBZ opgegaan.

De taken, die als zodanig onder de Wmo uitgevoerd worden, zijn niet nieuw. Wel nieuw is de integrale benadering, de mogelijkheid om meer maatwerk te leveren (door decentralisatie van overheidstaken), de drang om efficiënter te werken (door beperkte budgetten) en een ander ordeningsprincipe: de negen prestatievelden van de Wmo.

De Wmo kent een aantal procesverplichtingen, waaronder het vaststellen van een vierjarig beleidsplan Wmo 2008-2011. Dit beleidsplan ligt nu aan u voor. Concrete uitvoeringszaken staan niet in dit plan opgenomen; daarvoor wordt jaarlijks een Uitvoeringsprogramma Wmo ontwikkeld en vastgesteld, om op die wijze proefondervindelijk beleid uit te voeren, tijdig bij te stellen en rekening te kunnen houden met ontwikkelingen. Zo sluit het beleid adequaat bij de praktijk aan.

Het vierjarig beleidsplan is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met vragers en aanbieders op de terreinen wonen, welzijn en zorg en andere organisaties, om op die wijze recht te doen aan de betrokkenheid van eenieder, de verplichte burgerparticipatie binnen de Wmo, de democratie en om het beleid te laten aansluiten op de praktijk.

Om de integraliteit van de Wmo zo maximaal mogelijk te benutten heeft de Gemeente Heerlen een sterkte- zwakteanalyse uitgevoerd op de negen prestatievelden van de Wmo en daaruit prestatieveldoverstijgende thema's gedestilleerd. Deze integrale, prestatieveldoverstijgende, kernthema's binnen de Wmo in de Gemeente Heerlen zijn:

- a. het voorkomen en bestrijden van materiële en immateriële armoede;
- b. het bevorderen van zelfredzaamheid;
- c. het bevorderen van maatschappelijke participatie.

Nadat deze analyse (in de breedte van de Wmo) heeft plaatsgevonden, is er nader ingezoomd op de problemen van de genoemde kernthema's. De problemen zijn vertaald in de volgende (lange termijn) doelen:

- a. Voorkomen en bestrijden van materiële en immateriële armoede
  - De inwoners van de Gemeente Heerlen, met een inkomen op bijstandsniveau, hebben meer te besteden om te voorzien in een aanvaardbaar levenspatroon.
  - De inwoners van de Gemeente Heerlen, met een inkomen op bijstandsniveau, besteden hun inkomen verstandiger om te voorzien in een aanvaardbaar levenspatroon.
  - Het verhogen van de participatiegraad bij niet participerende groepen mensen die in (im)materiële armoede leven.

b. Bevorderen van zelfredzaamheid

- De fysieke infrastructuur in de Gemeente Heerlen is verbeterd voor mensen met een lichamelijke beperking.
- De maatschappelijke infrastructuur in de Gemeente Heerlen is verbeterd voor mensen met een chronisch psychische, verstandelijke en/of psychosociale beperking.
- De (inter en intra)persoonlijke competenties van mensen met een beperking in de Gemeente Heerlen is vergroot op de 7 leefgebieden.
- De gemeentelijke individuele voorziening "hulp bij het huishouden" sluit aan op de problemen en behoeften van mensen met een beperking in de Gemeente Heerlen.

c. Bevorderen van maatschappelijke participatie

- Het behouden en verhogen van een evenwichtige mix tussen maatschappelijke rollen.
- Het verhogen van waardering voor diverse vormen van maatschappelijke participatie.
- Het verhogen van de participatiegraad bij niet participerende groepen.

Naast voorgaande maatschappelijke problemen zijn er ook bestuurlijk-organisatorische problemen, die hun weerslag hebben bij het effectief en efficiënt aanpakken van maatschappelijke problemen. Deze problemen zijn vertaald in de volgende doelen:

- Het verbeteren van de ketensamenwerking in de 0de, 1ste en 2de lijnshulpverlening.
- Het verbeteren van de toegankelijkheid van de informatie- en adviesfunctie voor verschillende doelgroepen in de Gemeente Heerlen.

De Gemeente Heerlen heeft een prioritering aangebracht, waarbij ze aangeeft wanneer in de komende vier jaar gestart wordt met de beleidsuitvoering van de bovenstaande beleidsdoelen.

Het jaar 2008 is erop gericht om met name te starten met het reduceren van de bestuurlijk-organisatorische problemen. Om op die manier een doelgerichte en doelmatige infrastructuur op zorg en welzijn in te richten en maatschappelijke problemen voortvarend en slagvaardig te signaleren en op te pakken. Het gaat daarbij om de innovatie van de dienstverlening op product- en procesniveau. Bestaande producten moeten meer gaan aansluiten op de problemen en behoeften van de gemeentelijke doelgroepen en de producten moeten daar terecht komen waar ze horen.

Naast het verwezenlijken van deze bestuurlijk-organisatorische doelen wordt ook gestart met het verbeteren van de fysieke infrastructuur voor mensen met een beperking, het verbeteren van de waardering voor mantelzorg en vrijwilligerswerk en het vergroten van de bestedingsmogelijkheden voor mensen die in armoede leven. Ook bij de aanpak van deze problemen gaat het deels om productinnovatie.

Binnen de Wmo gaat er binnen de Gemeente Heerlen al zo'n € 30 miljoen om, excl. de ambtelijke apparaatskosten. Om te komen tot product- en procesinnovatie is er in 2008 € 40.000,= nodig, excl. een aantal P.M. posten en ambtelijke apparaatskosten. Dit bedrag wordt gedekt uit de beschikbare Wmo middelen. Voor 2009 e.v. is het streven om binnen het Wmo budget het beleid uit te voeren, eventueel via herallocatie van bestaande middelen.

In de beleidsuitvoering ziet de Gemeente Heerlen verschillende rollen weggelegd voor verschillende spelers in het veld, want vele handen maken licht werk.

Zo treedt de Gemeente Heerlen meer naar buiten als het gaat om makelen/regisseren, innoveren en allianties sluiten. Ook ondersteunt zij processen meer en helpt ze mee om informatiestromen te reguleren.

Ze vraagt van de maatschappelijke organisaties die werkzaam zijn voor de burgers van de Gemeente Heerlen meer partnerschap in de ketensamenwerking; proactiever en creatiever meewerken/-denken, de burger voorop stellen en durven ondernemen.

Van de burger vraagt zij een positief kritische houding, waarmee de burger meer eigen verantwoordelijkheid draagt voor haar eigen welzijn.

Tot slot wil de Gemeente Heerlen op regionaal niveau (Zuid-Limburg en Parkstad Limburg + schaalgrootte) samenwerken op verschillende onderdelen van de afzonderlijke prestatievelen, om zo gezamenlijk beleid te vormen, uit te voeren en bovenlokale instellingen hun werk te laten doen.

1. Inleiding

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is met ingang van 1 januari 2007 ingevoerd. In deze wet zijn de Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg), de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) uit de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV), de huishoudelijke zorg uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) en enkele subsidieregelingen uit de AWBZ opgegaan.

De taken die uitgevoerd worden onder de Wmo zijn niet nieuw. Wat wel nieuw is, is dat een aantal taken gedecentraliseerd is naar gemeenten. Gemeenten moeten vanaf 2007 uitvoering geven aan nieuwe taken zoals hulp bij het huishouden. Wat ook nieuw is, is dat de Wmo beoogt om via het orderingsprincipe van de negen prestatievelden integraliteit in beleid, en dus uitvoering, te bewerkstelligen. De aard van de Wmo is een participatiewet; alle mensen in de samenleving moeten kunnen meedoen.

Eén van de procesverplichtingen van de Wmo is dat gemeenten vóór 1 januari 2008 een vierjarig beleidsplan vaststelt voor de periode 2008-2011.

Hierbij treft u dit vierjarig beleidsplan aan.

Dit beleidsplan is tot stand gekomen met medewerking van vele mensen aan de kant van de cliëntorganisaties en maatschappelijke organisaties op de terreinen wonen, welzijn en zorg, en ook de Hogeschool Zuyd, Universiteit Maastricht, Provincie Limburg, Arthur Jansen Advies en de gemeente Heerlen.

Vanaf begin 2007 is er intensief samengewerkt door deze partners via werkgroepen, conferenties, focusgroepinterviews, interviews en inspraak.

Dit alles om recht te doen aan de inzet en betrokkenheid van onze inwoners bij de Wmo, de democratie en burgerparticipatie, én vooral om de beleidsuitvoering te laten aansluiten op de praktijk; op de behoeften en problemen van de inwoners van de gemeente Heerlen.

De betrokken cliëntorganisaties waren: Adviesraad Wmo, Stg. Seniorenraad Heerlen, Cliëntenraad Gehandicapten Heerlen, Cliëntenraad Minima Heerlen, Platform GGZ cliënten en familie en hun achterbanorganisaties. Betrokken maatschappelijke organisaties waren: Bureau Jeugdzorg Heerlen, Federatie Gemeenschapshuizen, GGD Zuid Limburg, GroenekruisDomicura, Leger des Heils, Meander Zorggroep, MEE Zuid Limburg, Mondriaan Zorggroep, Orbis medisch en zorgconcern, PPL-Limburg, RIMO, Stichting Dienstverlening Ouderen Heerlen, Sevagram, Steunpunt Mantelzorg, Stichting Huiselijk Geweld, Stichting Blijf van mijn lijf, D'r Sjtjel, Stichting Oppas en Thuiszorgcentrale OZL, Stichting Wederik, Stichting Zwerfjongeren Limburg, Tracee Heerlen, Weller, Wonen Heuvelsteden, Wonen Zuid PSL, Woningstichting De Voorzorg en Woonpunt Heerlen. Tot slot heeft een aantal organisaties schriftelijke input geleverd, waaronder de Limburgse Vrouwenraad.

Dit beleidsplan biedt de kaders waarbinnen de gemeente Heerlen de komende vier jaar het beleid integraal, over de negen prestatievelden van de Wmo, gaat uitvoeren. De gemeente Heerlen gaat inzetten op drie kernthema's; 'voorkomen en bestrijden van armoede, bevorderen van zelfredzaamheid en bevorderen van maatschappelijke participatie'. Dit kan de gemeente Heerlen niet alleen. Daarvoor heeft zij haar partners nodig; de maatschappelijke organisaties, cliëntorganisaties en vooral haar burgers. Want wij zijn Heerlen!

In dit beleidsplan wordt aangegeven wat de gemeente Heerlen wil bereiken op de drie kernthema's en hoe ze dat wil doen. Gedetailleerde uitvoeringszaken staan niet in dit plan opgenomen. Daarvoor zijn de specifieke Uitvoeringprogramma's Wmo bedoeld, die jaarlijks voorbereid, vastgesteld, uitgevoerd en geëvalueerd worden, om flexibel en dynamisch in te springen op onze (boven)lokale ontwikkelingen.

Leeswijzer:

Hoofdstuk twee gaat in op het wettelijk en gemeentelijk kader, de verschillende rollen binnen de Wmo, de probleemanalyse en de gemeentelijke speerpunten. De hoofdstukken drie, vier en vijf gaan nader in op de speerpunten; voorkomen en bestrijden van armoede, bevorderen van zelfredzaamheid respectievelijk het bevorderen van maatschappelijke participatie. Hoofdstuk zes laat zien welke acties er aanvullend op Wmo terrein uitgezet worden. Hoofdstuk zeven behandelt de financiën en tot slot hoofdstuk acht de evaluatie en communicatie.

2. Kaders & probleemstelling

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op het wettelijk en gemeentelijk kader -waarbinnen dit beleidsplan geschreven is- de rollen van de verschillende deelnemers in de Wmo, een probleemanalyse van de Wmo in de Gemeente Heerlen en de algemene probleemstelling. In de hoofdstukken drie t/m vijf wordt de algemene probleemstelling verbijzonderd.

2.2 Wet maatschappelijke ondersteuning

2.2.1 *Waarom de Wet maatschappelijke ondersteuning?*

De Wet maatschappelijke ondersteuning is een wet die ingevoerd is in het kader van o.a. de vermaatschappelijking van de zorg en de daarmee samenhangende modernisering van de AWBZ. De demografische ontwikkeling is dat Nederland een groeiende groep ouderen heeft en daardoor stijgende kosten heeft in de zorg. Om deze kosten te reguleren en op cliëntniveau meer maatwerk te leveren heeft het rijk het accent in de zorg en welzijn verlegd; van intramuraal naar extramuraal, via decentralisatie van overheidstaken.

2.2.2 *Doel van de Wet maatschappelijke ondersteuning*

De Wmo is een participatiewet, met het doel dat iedereen aan de samenleving kan meedoen. Jong, oud, mensen met en zonder een beperking. Van belang is dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig, in de eigen omgeving en op een prettige manier wonen en zo lang mogelijk deelnemen aan het maatschappelijk verkeer.

Dit betekent dat onze burgers hiertoe in staat moeten zijn. De Wmo benadrukt hierbij de eigen verantwoordelijkheid van burgers ten opzichte van zichzelf en van elkaar. Zodra burgers niet in staat zijn om zo lang mogelijk in de eigen omgeving te wonen en te participeren in maatschappelijk verband, kunnen zij een beroep op de gemeente doen.

2.2.3 *Bundeling wetten en regelingen*

Om deze zelfredzaamheid en participatie mogelijk te maken is een aantal wetten en regelingen vanaf 1 januari 2007 opgegaan in de Wmo, te weten:

1. Welzijnswet.
2. Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg).
3. Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) uit de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV).
4. Hulp bij het huishouden uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ).
5. Aantal subsidieregelingen uit de AWBZ (CVTM, ZVP ggz, BBAG, VTA, CPGGZ, DWZ).

De AWBZ blijft overeind om te verzekeren dat er zware, chronische en continue zorg gegarandeerd blijft, die niet particulier te verzekeren is.

2.2.4 Prestatievelden

De vertaling van de Wmo vindt plaats in een 9-tal prestatievelden. Zie tabel 1.

Nr.	Omschrijving
1	Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen en buurten
2	Op preventie gerichte ondersteuning van jongeren met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden
3	Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning
4	Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers
5	Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en het bevorderen van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking
6	Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking
7	Maatschappelijke en vrouwenopvang
8	Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen
9	Het bevorderen van verslavingsbeleid

Tabel 1: Prestatievelden Wmo

2.3 Gemeentelijk kader

2.3.1 Inleiding

Naast het wettelijk kader, waarin de Wmo ingebed is, is er ook een gemeentelijk kader en is er bestaand beleid dat past binnen de Wmo en is er aanpalend beleid dat de Wmo raakt.

2.3.2 Meerjarig Bestuurlijk Programma 2007-2010

Het overkoepelend kader vormt het Meerjarig Bestuurlijk Programma 2007-2010. Hierin zijn de volgende programma's opgenomen, waarop de Wmo van toepassing is:

- * Programma sociale infrastructuur; gericht op o.a. de implementatie van de Wmo.
- * Programma economische stimulering; gericht op o.a. jeugdparticipatie, onderwijsachterstanden en jeugdaccommodaties.
- * Programma Leefomgeving; gericht op o.a. de fysieke en sociale veiligheid van jeugd

2.3.3 Gemeentelijk beleid

Binnen de 9 prestatievelden van de Wmo vallen in tabel 2, reeds bestaande, beleidsterreinen en doelgroepen (in een niet uitputtende opsomming). Een uitgewerkt schema van actieve organisaties/activiteiten per prestatieveld is in bijlage 4 toegevoegd.

Prestatieveld	Beleidssterreinen
1. (Leefbaarheid buurten)	- Integrale veiligheid - Wonen, Welzijn en Zorg - Lokaal Sociaal Beleid - Buurtgericht werken - Sport - Cultuur
2. (Preventieve ondersteuning jeugd)	- Voor- en vroegschoolse educatie - Peuterspeelzaalwerk - Jeugd

Prestatieveld	Beleidssterreinen
3. (Info, advies en cliëntondersteuning)	- Welzijn - Zorg - Schuldhulpverlening
4. (Mantelzorgers en Vrijwilligers)	- Mantelzorg - Vrijwilligerswerk
5. (Bevorderen deelname algemene, collectieve voorzieningen)	- Vervoer - Minima - Ouderen - Mensen met een functiebeperking
6. (Verlenen individuele voorzieningen)	- Individuele voorzieningen - Ouderen - Mensen met een functiebeperking
7. t/m 9. (OGGZ)	- Verslavingsbeleid - Dak- en thuislozen - GGZ cliënten - Huiselijk geweld - Maatschappelijke opvang

Tabel 2: Bestaande beleidssterreinen i.r.t. prestatievelden Wmo

2.3.4 Aanpalend gemeentelijk beleid

Aan de Wmo grenst een aantal beleidssterreinen, waaronder:

- educatie;
- integratie;
- kinderopvang;
- volksgezondheid;
- vreemdelingen;
- WWB.

Voorbeeld van hoe één van de bovenstaande terreinen aan de Wmo grenst:

Educatie speelt, in het kader van prestatieveld 2, een belangrijke rol bij het signaleren van ontwikkelingsproblemen van jeugd.

Van belang is om tussen Wmo beleid en aanpalend beleid, daar waar nodig, bruggen te bouwen om zo verkokering in gemeentelijk beleid te voorkomen.

2.4 Rollen

2.4.1 Inleiding

Hieronder wordt ingegaan op de veranderende verantwoordelijkheden, rollen en taken van de diverse spelers binnen maatschappelijke ondersteuning; de burgers van de gemeente Heerlen, de maatschappelijke organisaties en de gemeente.

2.4.2 Waarom veranderende rollen?

Collectieve en individuele rollen en verantwoordelijkheden veranderen doordat de Nederlandse samenleving verandert. De feitelijke ontwikkeling is dat Nederland transformeert van een verzorgingsstaat naar een participerende maatschappij. Dit komt onder meer door een aantal trends, zoals de afbouw van de AWBZ. De Wmo is een weerslag van deze maatschappelijke verandering, waarbij burgers meer verantwoordelijk zijn voor hun eigen en elkaars welzijn. De Gemeente Heerlen wil, ondanks haar kanttekeningen bij deze ontwikkeling, de Wmo zo goed mogelijk uitvoeren en neemt daarbij de burger van Heerlen als haar maatstaf.

2.4.3 Schaalgrootte Heerlen

2.4.3.1 Rol van de burger

Van de burger wordt meer verantwoordelijkheid bij het maken van keuzes (en dragen van gevolgen) verwacht voor zijn/haar welzijn.

Voorwaarde daartoe is dat mensen in staat moeten zijn om verantwoordelijkheid te dragen, o.a. door voldoende kennis en een kritische houding (via educatie en andere informatiestromen) en voldoende organisatievermogen (rechten en middelen). Een groot deel van de bevolking is hiertoe in staat. Een ander deel van de bevolking tijdelijk of langdurig niet. Deze groep mensen heeft één of meerdere vormen van ondersteuning nodig.

2.4.3.2 Rol van de maatschappelijke organisaties

Van de maatschappelijke organisaties wordt een ondernemend partnerschap gevraagd. Proactief meedenken en meewerken bij het signaleren, definiëren, oppakken en naar oplossingen toewerken van/bij maatschappelijke problemen in een afgestemde keten. De burger, met zijn/haar probleem, staat voorop. In de keten moet gezamenlijk gestreefd worden naar proces- en productinnovatie om (toekomstige) individuele en collectieve problemen het hoofd te bieden.

Voorwaarde daartoe is dat maatschappelijke organisaties transparant zijn, durven ondernemen, proactief zijn en het belang van de burger laat prevaleren.

2.4.3.3 Rol van de gemeente

Van de gemeente Heerlen wordt gevraagd om meer naar buiten te treden (o.a. door meer gebruik te maken van de kennis in het maatschappelijk middenveld), beter te makelen/registreren, overstijgende allianties te sluiten en te innoveren.

Daarnaast wordt van de gemeente gevraagd om veranderingsprocessen te ondersteunen en informatiestromen naar burgers en maatschappelijke organisaties te reguleren.

Voorwaarde daartoe is dat de Gemeente Heerlen ontwikkelingen faciliteert, investeert en stimuleert (subsidiebeleid) en door als ketenregisseur en netwerkpartner ontwikkelingen te verbinden, op een daartoe afgestemde schaalgrootte.

2.4.4 Schaalgrootte Parkstad Limburg+

In de regio Parkstad Limburg (incl. gemeente Nuth) neemt de Gemeente Heerlen op een aantal prestatievelden (7 t/m 9) de rol van centrumgemeente in. Dit houdt in dat zij in het kader van het Grote StedenBeleid (GSB) middelen ontvangt om Wmo beleid uit te voeren voor de hele regio en beleidsmatig een voortrekkersrol heeft.

De andere gemeenten in de regio Parkstad Limburg zijn in het kader van de Wmo verplicht om beleid te maken op die prestatievelden, maar ontvangen daar geen rijksmiddelen voor en zijn dus afhankelijk van de centrumgemeente. Van belang is om in de beleidsvoorbereiding, -besluitvorming, -uitvoering en -evaluatie aansluiting bij elkaar te vinden en samen te werken.

2.4.5 Schaalgrootte Zuid-Limburg

In de regio Zuid-Limburg neemt de Gemeente Heerlen een faciliterende rol in bij het subsidiëren van Zuid-Limburgse organisaties op Wmo gebied. De gemeenten Maastricht en Sittard-Geleen vervullen eenzelfde rol en werken op dit gebied samen.

2.5 Probleemanalyse

2.5.1 Inleiding

Om te komen tot een heldere, uiteengezette probleemdefiniëring is een sterkte-zwakke analyse uitgevoerd op de negen afzonderlijke prestatievelden van de Wmo. Deze analyse treft u aan in bijlage twee. Hieronder wordt kort ingegaan op het demografisch profiel van de gemeente Heerlen en vervolgens op de sterke en zwakke punten binnen de Wmo.

2.5.2 Demografisch profiel

Qua leeftijdsopbouw is de gemeente Heerlen een stad met een relatief groot aantal ouderen (60 j. >), dat de komende jaren gaat toenemen (zie tabel 3), wat gevolgen kan hebben voor de consumptie van zorg en het accent binnen het voorzieningenniveau. Het aantal jongeren (< 20 j.) neemt daarentegen behoorlijk af, wat gevolgen kan hebben voor de economie van de Gemeente Heerlen. Gevolg van deze ontgroening en vergrijzing is dat de bevolking krimpt, wat weer gevolgen kan hebben voor het kwantitatieve voorzieningenniveau. Verder heeft de Gemeente Heerlen te maken met een relatief hoog percentage inwoners met een lage sociaal economische status (LSES), wat invloed heeft op o.a. de toegankelijkheid van voorzieningen, en met een gemêleerde samenstelling aan inwoners qua nationaliteit en etniciteit (zie opsomming hieronder), wat eveneens invloed heeft op de toegankelijkheid van voorzieningen.

	2007	2017	Toe-/afname
Krimp ¹	90.536	87.476	- 3,4%
Ontgroening	18.147	16.069	- 12,9%
Vergrijzing	21.968	24.922	+ 8,8%

Tabel 3: Demografische trends Gemeente Heerlen

Informatie over het sociaal profiel van de gemeente Heerlen treft u aan in de hoofdstukken 3 t/m 5.

¹ Parkstadmonitor, 2007; Universiteit Maastricht, 2005

2.5.3 Sterke en zwakke punten

De sterke en zwakke punten op de negen afzonderlijke prestatievelden, genoemd in bijlage drie, zijn gecategoriseerd om zo prestatieveldoverstijgende aandachtspunten in beeld te brengen. En op die wijze de integraliteit van de Wmo te benutten. De aandachtspunten - voortkomend uit de analyse- staan, op hoofdlijn, hieronder.

Meest in het oog springende is dat relatief veel burgers in materiële en immateriële armoede leven en dat ondanks veel voorzieningen deze armoede niet verholpen wordt. Het ligt dus niet aan het aantal voorzieningen, maar hoe deze voorzieningen daar terecht komen voor wie ze bedoeld zijn. Om zo het gedrag van mensen in de gewenste richting te veranderen. Dit probleem doet zich op meerdere welzijns- en zorgterreinen voor. Nader inzoomend wordt duidelijk dat de samenwerking op een aantal punten verbeterd kan worden (om zo de voorzieningen te laten aansluiten op de behoeften van mensen): gezamenlijk één taal spreken, integraal problemen signaleren, naar de goede organisatie doorverwijzen en problemen effectief oppakken. De burger staat centraal en dat betekent maatwerk.

Verder valt op dat in het kader van de Wmo gevraagd wordt naar een sterke informele infrastructuur op welzijn en zorggebied; voldoende vrijwilligerswerk en mantelzorg om de vraag naar welzijn en zorg op te vangen. In de Gemeente Heerlen zijn, op onderdelen na, heel wat mantelzorgers en vrijwilligers actief. Het aantal is vooralsnog niet het grootste probleem, maar het vinden van een evenwichtige mix tussen alle maatschappelijke rollen die gevraagd worden van onze inwoners, om zo overbelasting te voorkomen.

Voorts valt op dat verschillende groepen met beperkingen in de gemeente Heerlen meer zelfredzaam kunnen zijn, dan dat nu mogelijk is. Sommige groepen mensen kunnen geen gebruik maken van algemene en voorliggende voorzieningen, doordat deze niet bekend, ontoegankelijk of sociaal-emotioneel drempelig zijn.

2.5.4 Vraagstelling

Vraagstelling die voortvloeit uit de analyse is in drie elementen uiteen te zetten:

- a) Op welke onderdelen, bij wie en hoe kan de (im)materiële armoede in de Gemeente Heerlen voorkomen en bestreden worden?
- b) Op welke onderdelen, bij wie en hoe kan de zelfredzaamheid in de Gemeente Heerlen bevorderd worden?
- c) Op welke onderdelen, bij wie en hoe kan de maatschappelijke participatie in de Gemeente Heerlen bevorderd worden?

2.6 Speerpunten Wmo beleid

2.6.1 Inleiding

De gemeente Heerlen richt haar pijlen de komende jaren op de kracht van de Wmo: integraal werken aan een drietal prestatieveldoverstijgende kernthema's. Dit doet zij in haar nieuwe rol, samen met haar partners, welke aanbieder en/of vrager zijn. Binnen de drie kernthema's gaat zij werken aan product- en procesinnovatie om zo de kwaliteit van leven van de inwoners van de Gemeente Heerlen te vergoten. Bestaande producten en diensten worden herijkt. Ze moeten meer gaan aansluiten op de problemen en behoeften van de gemeentelijke doelgroepen. Ook moeten de producten en diensten daar terecht komen waar ze horen: bij de burger van de gemeente Heerlen.

Naast de drie kernthema's heeft ze ook nog specifieke doelen op de negen afzonderlijke prestatievelden, welke hun eigen dynamiek hebben en houden. De gemeente Heerlen brengt wel op deze afzonderlijke prestatievelden eenzelfde boodschap naar buiten: maatwerk, preventie, ketensamenwerking en levensloopgerichtheid, binnen een adequaat afgestemde keten. Voor een overzicht van de specifieke doelen op de prestatievelden kunt u terecht in bijlage drie.

Door te investeren op de kernthema's, brengt ze focus aan en verwacht ze dat ook van haar partners, om zo voortvarend en slagvaardig het welzijn van haar burgers te vergoten.

2.6.2 Kernthema's

Uit de probleemanalyse op de negen prestatievelden van de Wmo en de bijbehorende vraagstelling is naar voren gekomen dat er drie maatschappelijke kernthema's zijn, waar een integrale benadering voor nodig is:

- a) Voorkomen en bestrijden van (im)materiële armoede.
- b) Bevorderen van zelfredzaamheid.
- c) Bevorderen van maatschappelijke participatie.

Deze thema's, die vaak met elkaar samenhangen, worden qua definitie, problemen en doelen uitgewerkt in de volgende, gelijknamige hoofdstukken.

2.6.3 Uitgangspunten

Verder komt uit de analyse naar voren dat er een viertal basisuitgangspunten is, die i.h.k.v. de Wmo, nadere aandacht behoeft:

- a) Maatwerk:
  - burger staat centraal;
  - buurtgericht.
- b) Van curatie naar preventie.
- c) Sluitende ketenaanpak op welzijn en zorgterrein.
- d) Van doelgroepgericht naar levensloopgericht.

Ad a) Maatwerk

Maatwerk bestaat uit 2 delen:

- * Burger:

De vraag van de burger staat centraal, waarbij gestuurd wordt van claimvraag naar probleemvraag. En van probleemvraag naar een adequate oplossing, waarbij de cliënt via het creëren van randvoorwaarden op welzijn- en zorgterrein, gestimuleerd wordt zelf regie te voeren over het eigen leven.
- * Buurtgericht:

Wanneer duidelijk is dat bepaalde vragen een collectief karakter krijgen op buurtniveau, zal er op buurtniveau een gericht aanbod gedaan moeten worden.

Ad b) Van curatie naar preventie

Voorkomen is beter dan genezen, waarbij het accent verlegd wordt van reactie naar proactie op welzijn- en zorgterrein.

Concreet betekent dit dat de aandacht komt te liggen op de voorkant en ook achterkant van zorg, waarbij ingestoken wordt op:

- * Primaire preventie (voorkomen van problemen, door oorzaken weg te nemen):
Via collectieve (welzijns)voorzieningen in de 0de lijn (o.a. buurthuizen, peuterspeelzalen). Methodieken die o.a. gebruikt worden, zijn: versterken van buurten of samenlevingen (via buurtgericht werken) en publieke geestelijke gezondheidszorg.
- * Secundaire preventie (problemen in een zo vroeg mogelijk stadium opsporen en in de kiem smoren):
Via collectieve en individuele welzijnsvoorzieningen in de 1ste lijn (o.a. welzijnswerk, huisartsen, paramedici). Methodieken die o.a. gebruikt worden, zijn: versterken van individuen empowerment, begeleiding.
- * Tertiaire preventie (problemen compenseren en zorgen dat ze niet erger worden):
Via individuele welzijns- en zorgvoorzieningen 1ste lijn (o.a. welzijnswerk, huisartsen, paramedici) en 2de lijn (o.a. specialisten).

Curatie (zorg): wordt en blijft geleverd wanneer iemand daarvoor geïndiceerd is.

Ad c) Sluitende ketenaanpak op welzijn en zorgterrein

Gestreefd wordt naar een sluitende ketenaanpak op welzijn- en zorgterrein om op deze wijze een effectiviteits- en efficiency-slag te maken, t.b.v. het welzijn van mensen en kosten-beheersing.

Ad d) Van doelgroepgericht naar levensloopgericht

In navolging op de ketenaanpak en preventie is het investeren en interveniëren, in een zo vroeg mogelijk stadium van een latente zorgvraag, een must om zorg te voorkomen. Dit betekent dat de focus van doelgroepgericht naar levensloop verlegd moet worden.

2.7 Samenvatting

De Wmo beoogt dat alle mensen kunnen meedoen in onze samenleving. Niet iedereen is hier zelf toe in staat. Er zijn mensen die hierbij ondersteuning nodig hebben. In eerste instantie komt deze ondersteuning van de eigen sociale omgeving. Daarnaast kunnen mensen een beroep doen op allerlei organisaties en op de overheid.

Gezamenlijk hebben burgers, maatschappelijke organisaties en de overheid de taak om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk burgers in Heerlen zelfredzaam zijn en maatschappelijke kunnen participeren.

Van de burger wordt gevraagd dat hij verantwoordelijkheid neemt voor zijn keuzes. De keuze om school af te maken bijvoorbeeld of om familie om hulp te vragen als de financiële administratie zo ondoorzichtig is geworden dat er aanmaningen blijven komen. Niet altijd zijn burgers in staat om hun leven helemaal zelf vorm te geven. Door handicaps bijvoorbeeld, of door ongunstige sociale omstandigheden. Dan kan een burger een beroep doen op ondersteuning van maatschappelijke organisaties en de overheid.

Maatschappelijke organisaties zijn sterk in het signaleren van problemen in Heerlen. Zij zijn ook in staat om samen met anderen oplossingen aan te dragen en uit te werken.

Schooluitval is niet alleen een probleem van de jongere zelf, maar ook scholen hebben een actieve rol om de jongere weer in de schoolbanken te krijgen.

De overheid tot slot is sterk in het samenbrengen van verschillende partijen en het faciliteren van ontwikkelingen die gericht zijn op ketensamenwerking. Slecht beheerde financiën kunnen uiteindelijk leiden tot schulden. Er is een hele keten aan partners die mensen kan helpen bij het voorkomen en saneren van schulden. Een efficiënte samenwerking is nodig om ervoor te zorgen dat mensen de juiste hulp op de juiste plek ontvangen.

Het Wmobeleidskader van de gemeente Heerlen focust zich op een aantal kernthema's die erop gericht zijn de burger te ondersteunen om uiteindelijk zelf maatschappelijk te kunnen participeren; het voorkomen en bestrijden van armoede, het bevorderen van de zelfredzaamheid en het bevorderen van maatschappelijke participatie. Het is de uitdrukkelijke wens van de gemeente dat de burger en zijn leefomgeving hierbij centraal staan. Ook zie je een verschuiving in de accenten die de gemeente legt. De nadruk komt te liggen op preventie, ketensamenwerking en een levensloopgerichte benadering.

3. Voorkomen & bestrijden van armoede

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op wat de Gemeente Heerlen onder (im)materiële armoede verstaat, bij wie dit speelt, waar de problemen liggen en wat er vervolgens aan gedaan kan worden.

3.2 Omschrijving

3.2.1 Definitie

Armoede is het hebben van:

- a) een tekort aan bestedingsmogelijkheden om een aanvaardbaar levenspatroon te hebben en/of
- b) een tekort aan zaken die (psycho)sociaal en cultureel nodig zijn om uitsluiting te voorkomen².

3.2.2 Uitleg

Armoede kan materieel en/of immaterieel zijn. Deze vormen hebben een wederkerige invloed op elkaar; ze kunnen elkaar versterken.

Daarnaast heeft armoede een individueel en collectief karakter. Individueel: mensen zijn verantwoordelijk voor de keuzes die ze maken, in de situatie waarin ze verkeren. Hiertoe moeten mensen in staat zijn. Collectief: in de cultuur/omgeving zijn algemeen heersende normen en waarden vaak afgestemd op een hoge kwalitatieve en kwantitatieve, immateriële en materiële levensstandaard. Deze karakters kunnen elkaar versterken of afzwakken.

Daaruit vloeit voort dat armoede een subjectieve en objectieve kant heeft. Subjectief: de ervaring van mensen of ze in materiële en/of immateriële armoede leven en of dat problematisch is of niet. Objectief: de algemene norm die bepaalt of iemand in armoede verkeert en of de gevolgen daarvan aanvaardbaar zijn voor die persoon en zijn omgeving.

De factoren die bijdragen of iemand in (im)materiële armoede leeft kunnen zijn:

- Culturele context (godsdienst, levensbeschouwing, normen en waarden).
- Sociaal-economische context (scholing, arbeid, inkomen).
- Geografische context (woongebied).
- Lichamelijke (somatische en zintuiglijke) gesteldheid.
- Verstandelijke gesteldheid.
- Psychische (psychische, psychiatrische en psycho-geriatrische) gesteldheid.
- Psychosociale gesteldheid.
- Leefstijl (houding, gedrag).

Met een aanvaardbaar levenspatroon wordt bedoeld 'het voorzien in de algemene dagelijkse levensbehoeften'.

---

² Werkgroep Armoede Wmo, 2007, Gemeente Heerlen

3.3 Doelgroep

Hieronder staat een opsomming van groepen die een verhoogd risico lopen op het verzeild raken in (im)materiële armoede. Deze groepen kunnen elkaar overlappen en de lijst van groepen is niet uitputtend.

3.3.1 Materiële armoede³

- Mensen met een inkomen op bijstandsniveau.
- Mensen met schulden.
- Eénoudergezinnen met volwassen (thuiswonende) kinderen.
- Mensen met chronische lichamelijke, psychosociale of psychische beperkingen, waardoor het besteedbaar inkomen rond het bijstandsniveau ligt.
- Mensen van niet-westerse afkomst.
- Mensen zonder werk.

Risicogroep vormt de groep mensen die 3 jaar of langer op, rond of onder de armoedegrens leeft én die geen uitzicht heeft op verbetering van de materiële situatie binnen korte termijn.

Casus schulden

“Wegens omstandigheden ben ik in de WAO beland en inmiddels afgeschat. Ik heb geleefd van mijn toen nog aanwezige spaargeld, als alleenstaande moeder van twee kinderen zonder alimentatie. Al maanden geleden heb ik bij verschillende hulpverleners gemeld dat dit alleen maar fout kon gaan. Pas nu ik echt in de schulden zit, wordt actie ondernomen.”

Naar aanleiding van de uitzending: cirkel van armoede

Bron: www.forum.ncrv.nl de cirkel van armoede

3.3.2 Immateriële armoede

- Mensen die dak- en/of thuisloos zijn. Deze mensen zijn vaak beperkt zelfredzaam, vervullen vaak geen maatschappelijke rollen (vrijwilligerswerk of mantelzorg) en zijn meestal sociaal uitgesloten
- Mensen met een ernstige verslavingsproblematiek, vaak gecombineerd met andere ernstige problematieken zoals dak- en/of thuisloosheid. Deze mensen zijn vaak beperkt zelfredzaam, vervullen geen maatschappelijke rollen (vrijwilligerswerk of mantelzorg) en zijn meestal sociaal uitgesloten
- Mensen in eenzaamheid: Reden voor eenzaamheid is met name het niet/weinig hebben van vrienden en familie in de buurt, op de voet gevolgd door geldgebrek (wat deelname bemoeilijkt) en een slechte gezondheid⁴. Eenzaamheid is een grote risicofactor voor uitsluiting.

³ Werkgroep Armoede Wmo, 2007, Gemeente Heerlen en Armoedemonitor, 2003, SCP

⁴ Parkstadmonitor, 2007

- Mensen (kinderen van ouders, jeugdigen, volwassenen en ouderen) met een laag inkomen, die daardoor uitgesloten worden van een aanvaardbaar levenspatroon (niet kunnen deelnemen aan vrije tijdsactiviteiten, zich niet kunnen settelen en een gezin kunnen vormen).
- Mensen met taal- en/of cultuurbarrière. Door deze barrière kunnen mensen beperkt zelfredzaam zijn en is het moeilijk om maatschappelijke rollen te vervullen.

Is armoede relatief?

“Ik zie mensen met haarweaving (heel erg duur) met kleren van de laatste mode en met hars nagels en roken, om nog maar niet over de verre vakantie te spreken. Al deze dingen zou ik ook graag willen, maar je moet nu eenmaal keuzes maken in het leven. Ik zelf werk full time en ben echt niet gezond en heb geen reuze salaris, maar ik verdien tenminste wat en geloof me als ik deze dingen doe die ik gezien heb, moet ik ook naar de voedselbank.”

Naar aanleiding van de uitzending: cirkel van armoede

Bron: www.forum.ncrv.nl de cirkel van armoede

“Armoede in Nederland is betrekkelijk. De onderkant van nu is veel welvarender dan in de jaren '50. Ik kom zelf uit zo'n lower middle class milieu. Je had geen tv, je at dubbele boterhammen en je naaide zelf je kleren. We dronken niet eens koffie. Thee was goedkoper. Laat staan alcohol of frisdrank. Ja, op verjaardagen.”

Bron: www.basisinkomen.nl

De groep die in (im)materiële armoede leeft, maakt gebruik van 3 gradaties van (o.a. inkomens- en psychosociale) ondersteuning:

- Geen ondersteuning.
- Kortdurende ondersteuning.
- Langdurende ondersteuning.

3.4 Probleemstelling

Door de complexiteit van armoede zitten in onderstaande probleembeschrijvingen zowel de materiële als immateriële componenten van armoede.

3.4.1 Maatschappelijk

- Onvoldoende bestedingsmogelijkheden
Doordat mensen onvoldoende te besteden hebben is het moeilijk om een aanvaardbaar leefpatroon te hebben; om zelfredzaam te zijn en deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer. Reden waarom mensen onvoldoende bestedingsmogelijkheden hebben, is te wijten aan één of meerdere oorzaken⁵:
  - * Mensen maken onvoldoende gebruik van voorliggende voorzieningen, doordat ze zich schamen om er gebruik van te maken of niet weten welke regelingen er zijn en waar ze daarvoor terecht kunnen.

---

⁵ Werkgroep Armoede Wmo, 2007, Gemeente Heerlen

- * Mensen kunnen niet goed budgetteren, omdat ze die vaardigheid niet bezitten en/of omdat ze verleidingen niet kunnen weerstaan.
- * De informatie-, advies en ondersteuningsfunctie van maatschappelijke organisaties en overheden zijn niet aangepast aan de behoefte van de doelgroepen (zie 3.4.2).
- * De algemene (im)materiële norm waaraan mensen in de samenleving geacht worden te voldoen is hoog. Mensen willen, ondanks hun materiële beperkingen hier toch graag aan voldoen, om 'erbij te horen' en niet uitgesloten te worden.

De groep mensen met onvoldoende en beperkte bestedingsmogelijkheden groeit in de toekomst vanwege o.a. de vergrijzing. Door de extramuralisering en ouderen die langer zelfstandig wonen, verandert de huishoudsamenstelling. Er zullen meer ouderen zijn die alleen (na overlijden van de partner) thuis blijven wonen, waardoor de (financiële en ook emotionele) draaglast groter en de draagkracht kleiner wordt.

- Onvoldoende (im)materiële zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie
Door psychosociale beperkingen zijn mensen onvoldoende sociaal zelfredzaam en/of kunnen mensen onvoldoende maatschappelijk participeren, wat de kwaliteit van leven niet ten goede komt (voor uitwerking van dit doel wordt u verwezen naar de navolgende hoofdstukken).

3.4.2 Organisatorisch

- Onvoldoende voor- en nazorg bij (im)materiële armoede
  - * Voorzorg/preventie: Er wordt niet tijdig door organisaties in de 0de, 1ste en 2de lijn en overheid potentiële (im)materiële armoede gesignaleerd, (eventueel) doorverwezen en geïntervenieerd.
  - * Nazorg: Er wordt onvoldoende door organisaties in de 0de, 1ste en 2de lijn en overheid aandacht geschonken aan nazorg bij (im)materiële armoede. Hierdoor bestaat het risico van terugval in de oude, onwenselijke situatie.
- Ketensamenwerking in 0de, 1ste en 2de lijn en overheid is niet optimaal:
  - * Organisaties definiëren problemen rondom (im)materiële armoede anders. Spreken niet dezelfde taal.
  - * De signalerings-, doorverwijzings- en adoptiefunctie is nog onvoldoende afgestemd op elkaar.
  - * Er is nog onvoldoende afstemming in het aanbod tussen partners.
  - * De registratie is onvoldoende ingericht om te traceren welke mensen, met welk probleem, waar aankloppen en wat ermee gedaan wordt.
- De fysieke toegankelijkheidsdrempel van gemeentelijke diensten (Wmo-loket en sociale dienst) is hoog. De ligging is niet optimaal, doordat beide loketten fysiek gelieerd zijn (Stadscentrum). Wmo klanten willen niet in verband gebracht worden met Sociale Dienstklanten. Daarnaast is er vraag naar spreekuren in buurten/stadsdelen.
- Tegenstrijdige regels tussen maatschappelijke organisaties en overheid en tussen verschillende overheidsinstanties. Dit resulteert erin dat mensen die financieel in armoede leven, qua verzamelinkomen er bij kwijtschelding van belastingen minimaal op vooruitgaan, maar bij verzekeringen erop achteruit gaan. Geld wordt op die manier 'rondgepompt' zonder dat deze doelgroep er beter van wordt.

3.5 Doelstelling

3.5.1 Maatschappelijke hoofddoelen

1. *De inwoners van de Gemeente Heerlen, met een inkomen op bijstandsniveau, hebben meer te besteden om te voorzien in een aanvaardbaar levenspatroon*

Subdoel:

- a. De inwoners maken meer gebruik van voorliggende voorzieningen (reduktieverordening, kwijtschelding gemeentelijke belastingen, e.d.):
  - ze weten dat deze voorzieningen bestaan, dat ze op hen van toepassing zijn, weten waar ze aan te vragen zijn en vragen ze ook daadwerkelijk aan.

2. *De inwoners van de Gemeente Heerlen, met een inkomen op bijstandsniveau, besteden hun inkomen verstandiger om te voorzien in een aanvaardbaar levenspatroon*

Subdoelen:

- a. De doelgroep is zich bewust van een onaangepast bestedingspatroon t.o.v. de inkomsten (en wat de gevolgen daarvan zijn om een aanvaardbaar levenspatroon te hebben).
- b. De doelgroep weet hoe het bestedingspatroon aangepast kan worden.
- c. De doelgroep kan het bestedingspatroon aanpassen (o.a. weerbaar maken).
- d. De doelgroep wil het bestedingspatroon aanpassen.
- e. De doelgroep past het bestedingspatroon aan.
- f. De doelgroep houdt het vol om het bestedingspatroon aan te passen.

3. *Het verhogen van de participatiegraad bij niet participerende groepen mensen die in (im)materiële armoede leven*

Subdoelen:

- a. Het in beeld brengen van (sub)groepen die niet participeren en de redenen daarvoor (part-time werken moet lonen, prikkel geven om te verdienen).
- b. Het in beeld brengen van stimuleringsmogelijkheden tot participatie.
- c. Het inzetten van stimuleringsmogelijkheden tot participatie.

3.5.2 Organisatorisch hoofddoelen

1. *Het verbeteren van de toegankelijkheid van de informatie-, advies- en ondersteuningsfunctie voor mensen met (im)materiële armoede in de Gemeente Heerlen*

Subdoelen:

- a. Betrokken ketenpartners in de 0de en 1ste lijn weten dat ze ketenpartner zijn voor doelgroepen die in (im)materiële armoede leven en dat ze een informatie-, advies- en/of ondersteuningsfunctie hebben.
- b. Betrokken ketenpartners in de 0de en 1ste lijn weten welke informatie, advies en ondersteuning ze kunnen geven, op welk moment, op welke manier en aan wie.
- c. Betrokken ketenpartners in de 0de en 1ste lijn, welke de (eerste) contacten hebben met (potentiële) cliënten geven gericht informatie, advies en/of ondersteuning.

2. *Het verbeteren van de ketensamenwerking in de 0de en 1ste lijnshulpverlening m.b.t. mensen met (im)materiële armoede in de Gemeente Heerlen in de voorkant en achterkant van zorg*

Subdoelen:

- a. Het uniform definiëren van (im)materiële armoede, de oorzaken, de gevolgen en de oplossingen daarvan door de betrokken ketenpartners en overheid.
  - b. Het verbeteren van de signaalfunctie van organisaties in de 0de en 1ste lijn en overheid; erkennen en herkennen van hulpvraag/hulpaanbod -gerelateerd aan (im)materiële armoede- binnen een systeem.
  - c. Het verbeteren van de doorverwijs- en adoptiefunctie van organisaties in de 0de en 1ste lijn en overheid, gerelateerd aan mensen in (im)materiële armoede.
  - d. Het verbeteren van de regiefunctie v.w.b. uitzetten, bewaken en doorzetten van acties.
  - e. Het maken van afspraken over tertiaire preventie (nazorg) van mensen die in (im)materiële armoede geleefd hebben, om terugval te voorkomen.
  - f. De registratie van organisaties onafhankelijk en tussen elkaar (m.b.t. mensen in (im)materiële armoede) is verbeterd: duidelijk is welke mensen in (im)materiële armoede verkeren, welk aanbod zij wel/niet krijgen, waarom en wat de effectiviteit is. Een verbreding van een cliëntvolgsysteem.
3. *De regels binnen organisaties en tussen organisaties m.b.t. het voorkomen en bestrijden van materiële armoede sluiten meer op elkaar aan om de problemen effectief en efficiënt te bestrijden*

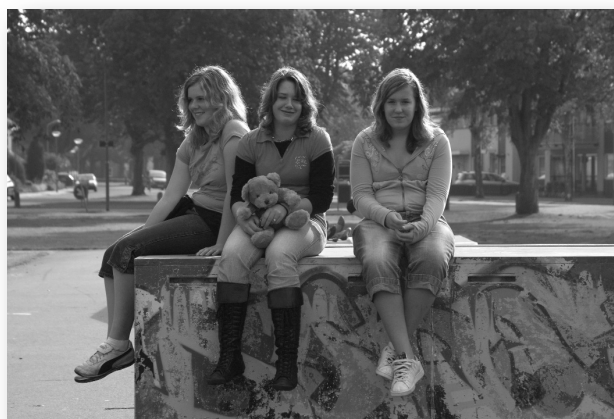
Subdoelen:

- a. In kaart brengen van tegenstrijdige regels binnen overheidsinstanties en tussen organisaties (gebruikmakend van rapporten van o.a. de gezamenlijke ouderenbonden Heerlen).
- b. In kaart brengen van oplossingsmogelijkheden binnen overheidsinstanties en tussen organisaties.
- c. Uitvoeren van oplossingsmogelijkheden.

3.6 Prioriteiten

Hieronder (tabel 4) worden de prioriteiten aangegeven wanneer aan welke beleidsdoelen uitvoering gegeven wordt. Daarbij zijn de mate van noodzakelijkheid en haalbaarheid als toetsingscriteria genomen.

Uitvoering wordt in 2008 met name gegeven aan organisatorische doelen, zodat het uitvoeren van maatschappelijke doelen vereenvoudigd wordt. Daarnaast wordt een maatschappelijk doel in 2008 tot uitvoering gebracht, welke reeds past in bestaand gemeentelijk beleid.

	Start van beleidsuitvoering	2008	2009	2010	2011
Maatschappelijke doelen 1. De inwoners van de Gemeente Heerlen, met een inkomen op bijstandsniveau, hebben meer te besteden om te voorzien in een aanvaardbaar levenspatroon. 2. De inwoners van de Gemeente Heerlen, met een inkomen op bijstandsniveau, besteden hun inkomen verstandiger om te voorzien in een aanvaardbaar levenspatroon. 3. Het verhogen van de participatiegraad bij niet participerende groepen mensen die in (im)materiële armoede leven. Organisatorische doelen 1. Het verbeteren van de toegankelijkheid van de informatie-, advies- en ondersteuningsfunctie voor mensen met (im)materiële armoede in de Gemeente Heerlen. 2. Het verbeteren van de ketensamenwerking in de 0de en 1ste lijnshulpverlening m.b.t. mensen met (im)materiële armoede in de Gemeente Heerlen in de voorkant en achterkant van zorg. 3. De regels binnen organisaties en tussen organisaties m.b.t. het voorkomen en bestrijden van materiële armoede sluiten meer op elkaar aan om de problemen effectief en efficiënt te bestrijden.		x			
			x		
			x		
		x			
		x			
				x	

Tabel 4: Prioriteiten voorkomen en bestrijden armoede

4. Bevorderen zelfredzaamheid

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op wat de Gemeente Heerlen onder zelfredzaamheid verstaat, bij wie dit onderwerp problematisch is, waar de problemen specifiek liggen en wat er vervolgens aan gedaan kan worden.

4.2 Omschrijving

4.2.1 Definitie

Zelfredzaamheid is het vermogen om de dagelijkse algemene activiteiten op de 7 levensgebieden (arbeid, educatie, gezondheid, inkomen, sociale relaties, vrije tijd en wonen) te kunnen uitvoeren ⁶.

4.2.2 Uitleg

Zelfredzaamheid gaat om het zelf beslissen van wat mensen willen op de 7 levensgebieden en hoe ze dat vormgeven. Daartoe moeten mensen in staat zijn. Daarbij kan (tijdelijke) ondersteuning en een hulpvragende afhankelijkheidsrelatie met anderen nodig zijn. Zelfredzaamheid is individueel bepaald, waarbij de volgende determinanten de mate en vorm van zelfredzaamheid bepalen:

- Culturele context (godsdienst, levensbeschouwing, normen en waarden).
- Sociaal-economische context (scholing, arbeid, inkomen).
- Geografische context (woongebied).
- Lichamelijke (somatische en zintuiglijke) gesteldheid.
- Verstandelijke gesteldheid.
- Psychische (psychische, psychiatrische en psycho-geriatrische) gesteldheid.
- Psychosociale gesteldheid.
- Leefstijl.

Onder dagelijkse algemene activiteiten op de 7 levensgebieden wordt met name verstaan:

- Voeren van een huishouden.
- Verplaatsen in en om de woning.
- Lokaal verplaatsen per vervoermiddel.
- Ontmoeting, sociale verbanden en participatie.

4.2.3 Vormen

Zelfredzaamheid komt in diverse vormen voor, waaronder:

- Financiële zelfredzaamheid.
- Fysieke zelfredzaamheid.
- Sociale zelfredzaamheid.

---

⁶ Werkgroep Zelfredzaamheid, 2007, Gemeente Heerlen

4.3 Doelgroep

De doelgroep die problemen ondervindt bij zelfredzaamheid is onder te verdelen in de volgende subgroepen, waarbij mensen tot één of meerdere subgroepen behoren ^{7, 8}. Het betreffen schattingen voor de Gemeente Heerlen, op basis van landelijk geëxtrapoleerde cijfers.

a. Mensen met een lichamelijke/somatische beperking ⁹ (+/- 8.550 mensen)

Mensen met een aangeboren of later optredende beperking in het bewegen (lopen, gebruik van armen en benen, vinden en houden van evenwicht), spraak en taal, bewustzijn en andere functies. De beperking kan progressief zijn of periodiek fluctueren. Daarnaast kan de ernst van de aandoening variëren.

De omvang van deze groep mensen groeit de komende jaren, door de toegenomen levensverwachting en vergrijzing.

b. Mensen met een zintuiglijke beperking (+/- 7.400 mensen)

Mensen met een aangeboren of later optredende beperking in het horen, zien, voelen, ruiken en proeven.

De omvang van deze groep mensen neemt in de toekomst toe (bij 65+-ers), door de toegenomen levensverwachting en vergrijzing.

c. Mensen met een verstandelijke beperking (minimaal 1.074 mensen) ¹⁰

Mensen met een aangeboren of later optredende beperking in het intellectueel functioneren, met een IQ lager dan 80.

Deze groep is de afgelopen jaren gegroeid en zal verder blijven groeien, vanwege de toenemende levensverwachting, de verruiming van het begrip (ook mensen met een IQ rond 80 worden vaak tot deze groep gerekend), en een groep vrouwen die op steeds latere leeftijd kinderen krijgt (waarbij de kans groter is dat zij een kind met verstandelijke beperking krijgen).

d. Mensen met een psycho-sociale beperking (+/- 5.860 mensen)

Mensen met een psycho-sociale beperking hebben vaak relatieproblemen, depressieve gevoelens, seksuele problemen, stress, schulden, opvoedingsproblemen en het niet gebruiken van publieke rechten en voorzieningen. Oorzaken zijn een tekort aan psychosociale vaardigheden, stressoren in de (sociale) omgeving zoals pesten, verlies van de partner, conflicten in het gezin, echtscheiding, schulden, enzovoort.

De omvang van deze groep mensen neemt naar verwachting niet toe in de toekomst.

e. Mensen met een psycho-geriatrische beperking (+/- 1.050 mensen)

Mensen met een psychische aandoening op oudere leeftijd, zoals dementie. De omvang van deze groep mensen neemt in de toekomst toe, in verband met de vergrijzing.

---

⁷ Beleidsregels indicatiestelling AWBZ, 2007, CIZ

⁸ Aard en omvang Wmo doelgroep, 2006, VNG

⁹ De werkgroep Zelfredzaamheid, 2007, Gemeente Heerlen, heeft gekozen om deze categorieën van beperkingen samen te voegen

¹⁰ Aantal mensen dat gebruik maakt van de diensten van MEE Zuid-Limburg

f. Mensen met een chronische psychische beperking (+/- 650 mensen)

Mensen met een aangeboren of later optredende chronische beperking in het psychisch functioneren, waaronder persoonlijkheidsstoornissen (zoals borderline) en psychiatrische problematieken (zoals depressie en schizofrenie). In deze groep komt relatief vaak gebruik van alcohol- en drugsmisbruik voor.

De omvang van deze groep mensen neemt naar verwachting niet toe in de toekomst.

g. Mensen met een tijdelijke psychische beperking (+/- 17.450 mensen)

Mensen met tijdelijke, vaak verworven, psychische aandoeningen, zoals angststoornissen.

De omvang van deze groep mensen neemt naar verwachting niet toe in de toekomst.

Bij bovenstaande groepen mensen moet uitgegaan worden van hun competenties, van wat ze wel kunnen, en niet van hun beperking in relatie tot zelfredzaamheid.

Casus Hann

“Mijn naam is Hann. Ik ben 29 jaar. Ik heb de spierziekte SMA type 2, waardoor ik al vanaf mijn peutertijd rolstoelgebonden ben. Als kind zat ik op de Mytyschool. Het individuele onderwijs van de Mytyschool heeft ervoor gezorgd dat ik gewoon op mijn eigen tempo kon doorwerken. Na de Mytyschool heb ik nog twee jaar op een reguliere school gezeten. Ik ging regelmatig stappen met mijn vriendinnen, die mij dan ook in bed legden. Na mijn middelbare school wilde ik gaan studeren. Ik heb twee studies afgerond. Nadat ik voor beide studies was afgestudeerd, solliciteerde ik op een vacature voor docente Nederlands. Voor het sollicitatiegesprek heb ik de school gebeld om te vragen of deze rolstoeltoegankelijk was. Zo heb ik op een subtiele manier aangegeven dat ik rolstoelgebonden ben. Tijdens het gesprek ging het vooral over de inhoud van de functie. Uiteraard vroeg de directeur ook naar eventuele problemen die door mijn handicap veroorzaakt zouden kunnen worden. Ik heb toen aangegeven dat ik met de juiste voorzieningen vrijwel geen beperkingen heb. Momenteel ben ik werkzaam als docente Nederlands. Ik werk veertig procent en de rest krijg ik aangevuld via de Wajong. In de toekomst, als ik uitgestudeerd ben, ga ik misschien wel meer werken.”

Bron: www.wajongcafe.nl/storyteller

4.4 Probleemstelling

4.4.1 Maatschappelijke problemen

In tabel 5 wordt aangegeven op welke onderdelen en in welke mate de verschillende (gecomprimeerde) doelgroepen een ondersteuningsbehoefte hebben om zelfredzaam te zijn. De ondersteuningsbehoefte kan variëren tussen een éénmalig informatiecontact, het aanbrengen van een voorziening, tot langdurende intensieve begeleiding, afhankelijk van de aard en mate van de beperking of combinatie van beperkingen.

Gecomprimeerde doelgroepen:

Lichamelijke beperkingen:	Mensen met lichamelijke/somatische en zintuiglijke beperkingen
Verstandelijke beperkingen:	Mensen met verstandelijke beperkingen
Chronische psychische beperkingen:	Mensen met chronische psychische beperkingen en psycho-geriatrische beperkingen
Psychosociale beperkingen:	Mensen met psychosociale beperkingen

	Lichamelijke beperkingen	Verstandelijke beperkingen	Chronische psychische beperkingen	Psychosociale beperkingen
Voeren van een huishouden	++	++	+/++	+
Verwerven van benodigdheden	++	++	+/++	+
Huishoudelijke taken	++	++	+/++	+
Verzorgen van een huishouden	++	++	+/++	+
Verplaatsen in en om de woning	++			
Toegankelijkheid van private gebouwen	++			
Doorgankelijkheid en bruikbaarheid	++			
Oriëntatie in de woning	++			
Bezoekbaarheid van de woning	++			
Lokaal verplaatsen per vervoermiddel	++	+/++	+/++	
Lokaal verplaatsen	++	+/++	+/++	+
Ontmoeting, sociale verbanden en participatie	++	++	++	++
Ontmoeting	++	++	++	++
Sociale verbanden	++	++	++	++
Participatie	++	++	++	++
Relevante voorzieningen, systemen of beleid	++	++	++	++

Tabel 5: Ondersteuningsbehoefte zelfredzaamheid i.r.t. beperkingen ¹¹

++ Ondersteuningsbehoefte vaak aan de orde

+ Ondersteuningsbehoefte soms aan de orde

- In de uitvoering van bestaand beleid hebben mensen met een lichamelijke beperking met name problemen bij de toegankelijkheid van openbare ruimten, wat ontmoeting en participatie kan belemmeren.
- M.b.t. alle groepen met een beperking is de informatie- en adviesvoorziening niet altijd toegankelijk (ook niet voor mantelzorgers van mensen met een beperking) (zie organisatorische problemen).
- M.b.t. mensen met beperkingen zijn de ontmoetings- en participatiemogelijkheden in de buurt en stad onvoldoende adequaat ingericht op deze mensen.
- M.b.t. individuele voorzieningen (HbH) is onduidelijk of deze voldoende aansluiten op de problemen en behoeften van de cliënten.

¹¹ Aard en omvang Wmo doelgroep, 2006, VNG

4.4.2 Organisatorische problemen

- Onvoldoende adequate informatie-/adviesvoorziening voor mensen met beperkingen
  - * Mensen weten de weg niet te vinden naar de plek waar ze informatie en advies kunnen krijgen.
  - * Mensen vinden de emotionele drempel hoog om informatie en advies in te winnen
- Ketensamenwerking in 0de, 1ste en 2de lijn is niet optimaal:
  - * Organisaties definiëren problemen anders. Spreken niet dezelfde taal.
  - * De signalerings-, doorverwijzings- en adoptiefunctie (oppakken en afwikkelen van een probleem) is nog onvoldoende afgestemd op elkaar.
  - * De regie wordt onvoldoende gevoerd: uitzetten, bewaken en doorzetten van acties.
  - * Er is nog onvoldoende afstemming in het aanbod tussen partners.
- Er wordt in een aantal gevallen (met name bij langdurige hulp-/zorgverlening) langer en/of intensiever zorg/hulp verleend dan voor de cliënt noodzakelijk is, wat afhankelijkheid bevordert.

4.5 Doelstelling

4.5.1 Maatschappelijke hoofddoelen

1. De fysieke infrastructuur in de Gemeente Heerlen is verbeterd voor mensen met een lichamelijke beperking

Subdoelen:

- a. In kaart brengen van de huidige beperkingen (drempels, stoepranden, trappen, e.d.) van de fysieke infrastructuur van de gemeente Heerlen, die de zelfredzaamheid en participatie belemmeren (gebruikmakend van rapportages van Cliëntenraad Gehandicapten Heerlen en Stg. Seniorenraad Heerlen).
- b. In kaart brengen van de oplossingsmogelijkheden.
- c. Uitvoeren van de oplossingsmogelijkheden.
- d. Gebruik maken van het handboek 'Toegankelijkheid' bij ontwikkeling van nieuwe en herziening van bestaande bestemmingsplannen, herstructurering, reconstructie van wegen en openbare (binnen en buiten) ruimten.

2. De maatschappelijke infrastructuur in de Gemeente Heerlen is verbeterd voor mensen met een lichamelijke, chronisch psychische, verstandelijke en/of psychosociale beperking.

Subdoelen:

- a. In kaart brengen van de specifieke problemen per doelgroep om deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer (scholing, arbeid, mantelzorg en vrijwilligerswerk) (gebruikmakend van bestaande onderzoeken).
- b. In kaart brengen van de oplossingsmogelijkheden voor de specifieke problemen per doelgroep (gebruik makend van bestaande onderzoeken).
- c. Uitvoeren van de oplossingsmogelijkheden per doelgroep.

3. *De persoonlijke competenties van mensen met een beperking in de Gemeente Heerlen vergroten op de 7 leefgebieden.*

Subdoelen:

- a. In kaart brengen van de bestaande en latente competenties m.b.t. zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van de verschillende doelgroepen van de Gemeente Heerlen.
- b. Het oriënteren op de mogelijkheden om de competenties in te zetten en aan te sterken m.b.t. zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie op de 7 leefgebieden.
- c. Uitvoeren van mogelijkheden om de competenties in te zetten.

4. *De gemeentelijke individuele voorziening 'hulp bij het huishouden' sluit aan op de problemen en behoeften van mensen met een beperking in de Gemeente Heerlen*

Subdoelen:

- a. In kaart brengen van de tevredenheid van cliënten 'hulp bij het huishouden'.
- b. Inzetten van gewijzigde zorguitgangspunten bij een nieuwe aanbesteding 'hulp bij het huishouden': o.a. meer signalering, meer preventie, meer kwaliteit van hulp.
- c. Opnieuw aanbesteden van hulp bij het huishouden.

4.5.2 *Organisatorische hoofddoelen*

1. *Het verbeteren van de toegankelijkheid van de informatie- en adviesfunctie voor mensen met een beperking in de Gemeente Heerlen.*

Subdoelen:

- a. Betrokken ketenpartners in de 0de, 1ste en 2de lijn weten dat ze ketenpartner zijn voor specifieke doelgroepen met beperkingen en dat ze een informatie- en adviesfunctie hebben.
- b. Betrokken ketenpartners in de 0de, 1ste en 2de lijn weten welke informatie en advies ze kunnen geven, op welk moment en aan wie.
- c. Betrokken ketenpartners in de 0de, 1ste en 2de lijn, welke de eerste contacten hebben met (potentiële) cliënten geven gericht informatie en advies.

2. *Het verbeteren van de ketensamenwerking in de 0de, 1ste en 2de lijnshulpverlening m.b.t. mensen met een beperking in de Gemeente Heerlen (op buurtniveau).*

Subdoelen:

- a. Het uniform definiëren van zelfredzaamheid, de oorzaken, de gevolgen en de oplossingen daarvan door de betrokken ketenpartners.
- b. Het verbeteren van de (integrale) signaalfunctie van organisaties in de 0de, 1ste en 2de lijn; erkennen en herkennen van hulpvraag/hulpaanbod -gerelateerd aan zelfredzaamheid- binnen een systeem.
- c. Het verbeteren van de doorverwijs- en adoptiefunctie van organisaties in de 0de, 1ste en 2de lijn, gerelateerd aan mensen met een beperking.

4.6 Prioriteiten

In tabel 6 worden de prioriteiten aangegeven van wanneer aan welke beleidsdoelen uitvoering gegeven wordt. Daarbij zijn de mate van noodzakelijkheid en haalbaarheid als toetsingscriteria genomen.

Uitvoering wordt in 2008 met name gegeven aan organisatorische doelen, zodat het uitvoeren van maatschappelijke doelen vereenvoudigd wordt. Daarnaast wordt een maatschappelijk doel in 2008 tot uitvoering gebracht, welke reeds past in bestaand gemeentelijk beleid.

	Start van beleidsuitvoering	2008	2009	2010	2011
Maatschappelijke doelen 1. De fysieke infrastructuur in de Gemeente Heerlen is verbeterd voor mensen met een lichamelijke beperking. 2. De maatschappelijke infrastructuur in de Gemeente Heerlen is verbeterd voor mensen met een chronisch psychische, verstandelijke en/of psychosociale beperking. 3. De (inter en intra)persoonlijke competenties van mensen met een beperking in de Gemeente Heerlen is vergroot op de 7 leefgebieden. 4. De gemeentelijke individuele voorziening 'hulp bij het huishouden' sluit aan op de problemen en behoeften van mensen met een beperking in de Gemeente Heerlen.		x			
			x		
			x		
		x			
Organisatorische doelen 1. Het verbeteren van de toegankelijkheid van de informatie- en adviesfunctie voor mensen met een beperking in de Gemeente Heerlen. 2. Het verbeteren van de ketensamenwerking in de 0de en 1ste lijnshulpverlening m.b.t. mensen met een beperking in de Gemeente Heerlen.		x			
		x			

Tabel 6: Prioriteiten bevorderen zelfredzaamheid

5. Bevorderen maatschappelijke participatie

5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op wat de Gemeente Heerlen onder maatschappelijke participatie verstaat in relatie tot de Wmo, waar er problemen zijn binnen de maatschappelijke participatie, bij wie zich dit voordoet en wat er vervolgens aan gedaan kan worden.

5.2 Omschrijving

5.2.1 Definitie

Maatschappelijke participatie is het vervullen van één of meerdere maatschappelijke rollen op de 7 leefgebieden (arbeid, educatie, gezondheid, inkomen, sociale relaties, vrije tijd en wonen) voor een op de persoon zelf en de samenleving zinvolle manier¹².

5.2.2 Uitleg

De omschrijving veronderstelt dat mensen in staat moeten zijn om maatschappelijke rollen te vervullen; de randvoorwaarden moeten daartoe aanwezig zijn. Er moet voldoende individuele en collectieve kennis en kunde zijn om te kunnen participeren en er moeten voldoende en adequate faciliteiten zijn om te kunnen participeren.

Ook moeten mensen een positieve houding hebben om maatschappelijke rollen te vervullen. Niet-betaalde maatschappelijke rollen moeten voldoende gewaardeerd worden door de samenleving en het individu.

Onder maatschappelijke rollen wordt verstaan het verlenen van mantelzorg, het verlenen van vrijwilligerswerk, het verrichten van arbeid en het volgen van onderwijs. Hieronder wordt met name ingegaan op mantelzorg en vrijwilligerswerk.

5.2.3 Vormen

Maatschappelijke participatie komt in 3 vormen voor:

- Productieve participatie (organiseren, produceren).
- Consumptieve participatie (deelnemen aan, consumeren).
- Non-participatie (niet deelnemen aan).

Zowel consumptieve als productieve participatie hebben een cumulatief en aanzwengelend karakter. Participatie bevordert participatie; het sociale netwerk wordt uitgebreid, de interessefeer wordt verbreed en de eigen effectiviteitsverwachting wordt verhoogd.

Naast deze kwantitatieve spin-off is er ook een kwalitatieve spin-off; er ontstaat een wederkerige invloed tussen de verschillende maatschappelijke rollen, wat de kwaliteit van uitoefening van verschillende rollen kan verhogen¹³.

---

¹² Omschrijving samengesteld door de werkgroep Maatschappelijke participatie, 2007, Gemeente Heerlen

¹³ Maatschappelijke participatie van jongeren, 2005, Smiths

5.3 Typen maatschappelijke participatie

5.3.1 Mantelzorg

Omschrijving

Mantelzorg is de zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt gegeven. Deze zorg wordt verleend door één of meerdere personen uit de directe omgeving van de persoon die ondersteuning nodig heeft. Het gaat om zorg die rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de zorg die de gebruikelijke zorg voor elkaar overstijgt¹⁴.

Omvang

Onderstaande aantallen zijn geëxtrapoleerde landelijke cijfers naar de Gemeente Heerlen¹⁵.
9.500 mantelzorgers uit de Gemeente Heerlen verlenen zorg à 8 > u/week of 3 > maanden
4.000 mantelzorgers uit de Gemeente Heerlen verlenen zorg à 8 > u/week én 3 > maanden
23.6% Voelt zich niet belast¹⁶
35.7% voelt zich licht belast
27.5% voelt zich matig belast
13.2% voelt zich ernstig belast (abs: 1.782 mantelzorgers in de Gemeente Heerlen)

Deze ernstige belasting komt met name voor bij mantelzorgers die uitwonende ouders verzorgen of terminale patiënten begeleiden.

Verder verleent 20% hulp binnen het eigen huishouden. 80% verleent zorg buitenshuis.
2/3 van het aantal mantelzorgers combineert mantelzorg met andere maatschappelijke rollen.

Als mantelzorgers een uurloon zouden krijgen van € 8,= (minimumloon) dan is de economische waarde van de mantelzorgers in Heerlen € 864.000,= per week (uitgaande van minimaal 8 uur in de week zorg). Dit bedrag kan niet geëxtrapoleerd worden naar jaarcijfers, i.v.m. de soms tijdelijke aard van mantelzorg en het fluctuerend aantal uren van mantelzorg.

Soort¹⁷

81% verleent psychische steun
75% verricht huishoudelijk werk (excl. gebruikelijke zorg)

De zorgvraag om mantelzorg wordt ingegeven door de volgende situaties bij zorgvragers (waarbij combinaties mogelijk zijn)¹⁸:

17% geestelijke achteruitgang
13% psychische beperkingen
39% lichamelijke beperkingen
27% ernstige ziekte
34% anders

---

¹⁴ Zorg Nabij, overheidsnota mantelzorg, 2001, Ministerie van VWS

¹⁵ Mantelzorg in Getallen, 2005, SCP

¹⁶ Aard en Omvang Wmo doelgroep Wmo, 2006, VNG

¹⁷ Mantelzorg. Over de hulp van en aan mantelzorgers, 2003, SCP

Trends

Door de vergrijzing neemt het aantal zorgvragers toe. Het aantal psycho-geriatrische ziektebeelden (zoals dementie) neemt daardoor ook toe, waardoor specifieke expertise van de mantelzorger nodig is. Ook gecombineerde beperkingen/ziektebeelden (comorbiditeit) zullen toenemen bij zorgvragers, wat om meervoudige expertise vraagt.

Een ander gevolg van vergrijzing is dat mantelzorgers zelfouder worden, waardoor het geven van zorg en het tegelijkertijd zelf vragen van zorg belastend kan zijn.

*5.3.2 Vrijwilligerswerk**Omschrijving*

Vrijwilligerswerk is werk dat in enig georganiseerd verband onverplicht en onbetaald wordt verricht t.b.v. anderen of de samenleving zonder dat degene die het verricht daar voor zijn of haar levensonderhoud van afhankelijk is¹⁹.

Omvang

18.750 inwoners van de gemeente Heerlen verrichten vrijwilligerswerk. De verhouding in het aantal mannen en vrouwen hierin is gelijk. Tezamen verrichten zij wekelijks ongeveer 93.750 uren aan vrijwilligerswerk. Als de vrijwilliger een uurloon zou krijgen van € 8,= (minimumloon) dan is de economische waarde van de vrijwilligers in Heerlen € 750.000 per week. Dat is € 39.000.000 per jaar.

Groepen die zich vaker vrijwillig inzetten zijn gemiddeld ouder, hoger opgeleid, van autochtone herkomst en hebben opvallend vaak een binding met een kerkgenootschap. Laag opgeleiden, leden van etnische minderheden en jongeren zijn ondervertegenwoordigd.

Mensen doen met name vrijwilligerswerk omdat ze het leuk vinden, maar ook omdat ze hun levenservaring willen verbreden, mensen willen ontmoeten en vrienden willen maken, vaardigheden willen leren en resultaat zien van hun inspanning.

De steeds groter wordende groep 'moderne vrijwilliger' kent de volgende aspecten:

- vrijwilligerswerk is 'onbetaalde arbeid', zonder actief lidmaatschap;
- beschikbaar voor enkele uren en voor kortdurende activiteiten;
- meer trouw aan jezelf dan aan anderen;
- meer partieel betrokken dan totaal betrokken;
- individueel gericht vanuit specifieke kwalificaties/deskundigheden.

---

¹⁸ Aard en Omvang Wmo doelgroep Wmo, 2006, VNG

¹⁹ Definitie vrijwilligerwerk door Tracee Heerlen, 2007

Gezocht: een kundige, enthousiaste hobbyist

Bernard is 44 en heeft Multiple Sclerose, waardoor hij niet kan werken. Bernard is een prater en zou graag een vrijwilliger hebben die hem kan helpen op de computer. En die kan meedenken met een project waar hij mee bezig is. Hij zoekt een kundige hobbyist, ben jij dat? Bel dan.

Bron: www.informelezorg.nl

Soort

Mannen besteden meer tijd aan vrijwilligerwerk en zijn meer vertegenwoordigd in de terreinen godsdienst, politiek en culturen en zijn meer vertegenwoordigd in besturen. Vrouwen zijn meer vertegenwoordigd in de kinderopvang, zorgsector, maatschappelijke doelen en onderwijs ²⁰.

Trends

Naast de steeds groter wordende groep 'moderne' vrijwilligers, is het vrijwilligerswerk in hoog tempo aan het vergrijzen in de zorg en hulpverlening. Wanneer er geen verse aanvoer van jongeren is in deze sectoren, en het werk op een steeds kleinere groep van steeds ouder wordende vrijwilligers neerkomt, wordt de toekomst zorgelijk, temeer daar de vergrijzing de vraag naar extra personeel in de zorg en de hulpverlening verder zal doen toenemen. Verder is er nog een aantal ontwikkelingen waardoor er minder vrijwilligers (in welzijn en zorg) zijn en komen: er is een toename van arbeidsparticipatie, mensen worden mondiger en veeleisender t.a.v. vrijwilligerswerk en de vraag naar vrijwilligerswerk neemt toe. Daarnaast is het vrijwilligerswerk aan verandering onderhevig; het vrijwilligerswerk wordt steeds meer divers, multicultureel, moet ze rekening houden met de informatisering en digitalisering.

5.4 Doelgroep

Binnen maatschappelijke participatie is een aantal doelgroepen en subdoelgroepen te onderscheiden, die problemen ondervindt bij de uitvoering van hun rol.

*5.4.1 Mantelzorgers ²¹**a. Jonge mantelzorgers (4-12 jaar en 12-23 jaar):*

Zij kunnen problemen ondervinden in hun sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling. Dit kan resulteren in voortijdig schooluitval en het niet behalen van een startkwalificatie, wat invloed heeft op de arbeidsmarktkansen. Sociaal-emotioneel moeten zij schipperen tussen kind-zijn en verzorger zijn. De combinatie van het vervullen van diverse maatschappelijke rollen is voor een kind moeilijk, mede in het licht van loyaliteit.

²⁰ Nederlandse organisatie voor vrijwilligerswerk, 2007

²¹ Werkgroep Maatschappelijke participatie, 2007, Gemeente Heerlen én Ambtelijke beleidsnota Mantelzorgondersteuning, 2007, Gemeente Heerlen

b. Oudere mantelzorgers:

Zij kunnen problemen ondervinden bij de combinatie dat ze zorg verlenen, maar ook zorgvrager worden. Dit kan resulteren in het verlenen van beperkte (kwantitatieve en kwalitatieve) zorg. Deze groep groeit de komende jaren, i.h.k.v. vergrijzing (zie ook 2.1 'Trends' Mantelzorg).

c. Allochtone mantelzorgers:

Zij weten vaak de weg niet te vinden naar ondersteuning en doen een kleiner beroep op ondersteuningsactiviteiten, wat risico vormt voor overbelasting. Verder kunnen zij problemen ondervinden bij de vraag en verwachting van de allochtone zorgvrager, welke hogere verwachtingen heeft van informele zorg, dan wat gebruikelijk is. Daarbij komt dat allochtone zorgvragers weinig gebruik maken van intramurale voorzieningen, omdat deze onvoldoende afgestemd zijn om de noden en wensen van allochtonen. Dit verhoogt de druk op mantelzorg, bij het zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen van de zorgvrager.

d. Mantelzorgers ggz zorgvragers:

Zij kunnen problemen ondervinden bij de erkenning voor hun zorg en het leveren van specialistische zorg. Dit kan resulteren in beperkte (kwantitatieve en kwalitatieve) zorg en sociaal-emotionele en fysieke stress.

e. Werkende mantelzorgers:

Zij kunnen problemen ondervinden bij het combineren van verschillende maatschappelijke rollen.

f. Mantelzorgers met een laag inkomen

Zij kunnen problemen ondervinden met de financiële consequenties van mantelzorg (verminderd inkomen en/of toegenomen uitgaven).

5.4.2 Vrijwilligers

a. Bestuursvrijwilligers:

Zij kunnen problemen ondervinden bij het voldoen aan steeds veranderende wet- en regelgeving. Daarnaast ervaren zij problemen bij het vinden van opvolgers voor het hoger kader, i.v.m. steeds meer werkzaamheden voor dit type vrijwilliger.

b. Vrijwilligers in zorg en welzijn:

Er is onvoldoende nieuwe aanwas voor vrijwilligers in zorg. Deze constatering drukt op de schouders van de bestaande, meestal oudere vrijwilligers, waardoor ze de taak niet neer durven te leggen als vrijwilliger.

5.4.3 Non-participanten

Onduidelijk is welke (sub)groep mensen in de Gemeente Heerlen zowel consumerend als producerend niet participeren. Gedacht wordt aan o.a. mensen die ernstig verslaafd zijn en langdurig werklozen. Probleem bij deze (sub)groep is dat non-participatie sociale uitsluiting tot gevolg kan hebben.

Case Marianne

“Ik ondersteun mijn zoon (nu 19 jaar) al sinds zijn 12de jaar toen hij depressief werd en in een neerwaartse spiraal terecht kwam. Na 7 moeilijke jaren en nadat mijn zoon meer dan een jaar overdag in bed lag en niet meer buiten kwam of naar school ging, is pas de diagnose gesteld. Hij zit nu 24 uur op onze rug en we kunnen nergens hulp vinden. We proberen nog steeds elke dag manieren te vinden om hem te laten opstaan en te laten eten en dachten en om hem naar buiten te krijgen. We gaan niet of nauwelijks weg, mijn man en ik, omdat ons kind altijd thuis is en er op de achtergrond altijd de angst heerst dat hij zich iets aandoet. Hij heeft alleen ons nog maar. Ben ik een mantelzorger of hoort dit gewoon bij het moeder zijn? “

Bron: www.informelezorg.nl

5.5 Probleemstelling

Naast specifieke problemen voor de verschillende doelgroepen (zie 5.4) zijn de volgende problemen generaal voor alle subgroepen binnen mantelzorg en vrijwilligerswerk.

5.5.1 Maatschappelijk**Mantelzorg:**

- Onevenwichtige verhouding (in tijd en capaciteit) tussen de verschillende maatschappelijke rollen van mantelzorgers (mantelzorg - arbeid - scholing - vrijwilligerswerk). Hierdoor raken mantelzorgers overbelast.
- De (toekomstige) gevraagde (meervoudige) expertise van mantelzorgers (m.b.t. de beperkingen/ziektebeelden van zorgvragers) overstijgt de kennis en/of kunde van mantelzorgers.
- Weinig/geen tijd hebben voor zichzelf (ontspannings- en exploratiemogelijkheden) van mantelzorgers.
- Teruggang in inkomsten bij mantelzorgers, door het minderen in arbeid en/of de toegenomen uitgaven (zoals reiskosten).
- Druk bij mantelzorg door mantelzorg als voorliggende voorziening te gebruiken bij indicatiestelling Wmo.

Vrijwilligers:

- De vraag naar maatjes (1 op 1 contacten) in vrijwilligerswerk is groter dan het aanbod. Hierdoor ontstaan er wachtlijsten.
- De vraag naar traditioneel vrijwilligerswerk sluit onvoldoende aan bij de moderne vrijwilliger. Hierdoor ontstaat er druk bij traditionele vrijwilligers om het werk door te zetten (terwijl ze niet meer kunnen/willen) en er ontstaat druk bij het vrijwilligerswerk algemeen.
- Er is een toenemende mate een groep ‘begeleidingsbehoeftige vrijwilligers’.

Non-participatie:

- Non-participatie van verschillende gemeentelijke (sub)doelgroepen, wat voortkomt uit/ of kan resulteren in eenzaamheid en sociale uitsluiting.

5.5.2 Organisatorisch

Vrijwilligerswerk & mantelzorg

- Ketensamenwerking is niet optimaal:
  - * de signalerings-, doorverwijzings-, adoptie- (aannemen en in behandeling nemen van een doorgestuurde zorgvraag), informatie- en adviesfunctie is nog onvoldoende afgestemd op de doelgroep (mantelzorgers en vrijwilligers) en op elkaar;
  - * de regie wordt onvoldoende gevoerd: uitzetten, bewaken en doorzetten van acties.
- Waardering (moreel en financieel) van vrijwilligerswerk en mantelzorg is onvoldoende.

Vrijwilligerswerk

- Onvoldoende outreachende aanpak voor het vinden en binden van vrijwilligers van maatschappelijke organisaties.
- Organisaties hebben steeds meer moeite om vrijwilligers te vinden, omdat traditionele wervingsmethoden niet meer aansluiten.

Mantelzorg

- Onvoldoende respijtzorgmogelijkheden (zoals vrijwillige zorg, dagopvang en crisisopvang).
- De grenzen tussen betaalde zorg en mantelzorg zijn onvoldoende zichtbaar.
- Mantelzorger wordt niet gelijkwaardig opgenomen en behandeld in een zorgplan, door professionele zorgorganisaties, in de hulp aan de zorgvrager.
- Het traceren van mantelzorgers i.r.t. (potentiële) overbelasting, om hen (indien nodig) gepaste ondersteuning te bieden.

5.6 Doelstelling

5.6.1 Maatschappelijke hoofddoelen

1. Het behouden en verhogen van een evenwichtige mix tussen maatschappelijke rollen

Subdoelen:

- a. Het voorkomen en reduceren van het aantal (potentieel) overbelaste mantelzorgers (door o.a. indicatiestelling Wmo voorzieningen).
- b. Het voorkomen en reduceren van het aantal (potentieel) overbelaste vrijwilligers.
- c. Het verhogen van kwalitatief goede zorg door mantelzorgers.
- d. Het verruimen van het aantal respijtzorg mogelijkheden.
- e. Het verhogen van waardering voor mantelzorg (zie doelstelling 2).
- f. Het verhogen van waardering voor vrijwilligerswerk (zie doelstelling 2).

2. Het verhogen van waardering voor diverse vormen van maatschappelijke participatie

Subdoelen:

- a. Het verbeteren van de beeld- en opinievorming van mantelzorg.
- b. Het verbeteren van de beeld- en opinievorming van vrijwilligerswerk.
- c. Het verbeteren van de beeld- en opinievorming van aandoeningen en beperkingen van zorgvragers waar mantelzorgers zich op richten.
- d. Het tegemoetkomen in de onkosten (reiskostenvergoeding, parkeerkostenvergoeding) die mantelzorgers en vrijwilligers maken.
- e. Het sensibiliseren van organisaties voor maatschappelijk ondernemerschap.

3. *Het verhogen van de participatiegraad bij niet participerende groepen*

Subdoelen:

- a. Het in beeld brengen van groepen die niet participeren en de reden daarvoor.
- b. Het in beeld brengen van stimuleringsmogelijkheden tot participatie.
- c. Het inzetten van stimuleringsmogelijkheden tot participatie.

5.6.2 *Organisatorisch hoofddoel*

1. *Het verbeteren van de ketensamenwerking in de 0de, 1ste en 2de lijnshulpverlening*

Subdoelen:

- a. Het uniform definiëren van mantelzorg en vrijwilligerswerk, de oorzaken, de gevolgen en de oplossingen daarvan door de betrokken ketenpartners (mede op de thema's respijtzorgontwikkeling en mantelzorg i.r.t. zorgplan).
- b. Het verbeteren van de signaalfunctie van organisaties in de 0de, 1ste en 2de lijnshulpverlening; erkennen en herkennen van hulpvraag/hulpaanbod -gerelateerd aan mantelzorg en vrijwilligerswerk- binnen een systeem.
- c. Het verbeteren van de doorverwijs- en adoptiefunctie van organisaties in de 0de, 1ste en 2de lijnshulpverlening, gerelateerd aan mantelzorg en vrijwilligerswerk.
- d. Het verbeteren van de informatie- en adviesfunctie van organisaties in de 0de, 1ste en 2de lijnshulpverlening, gerelateerd aan mantelzorg en vrijwilligerswerk.
- e. Het verbeteren van de regiefunctie v.w.b. uitzetten, bewaken en doorzetten van acties.

5.7 **Prioriteiten**

Hieronder (tabel 7) worden de prioriteiten aangegeven van wanneer gestart wordt met de uitvoering van welke beleidsdoelen. Daarbij zijn de mate van noodzakelijkheid en haalbaarheid als toetsingscriteria genomen.

Uitvoering wordt in 2008 aan een organisatorisch doel, zodat het uitvoeren van maatschappelijke doelen in de toekomst vereenvoudigd wordt. Daarnaast wordt een maatschappelijk doel in 2008 tot uitvoering gebracht, wat met name gericht is op beeld- en opinievorming en waardering van mantelzorgers en vrijwilligers.

	Start van beleidsuitvoering	2008	2009	2010	2011
Maatschappelijke doelen 1. Het behouden en verhogen van een evenwichtige mix tussen maatschappelijke rollen. 2. Het verhogen van waardering voor diverse vormen van maatschappelijke participatie. 3. Het verhogen van de participatiegraad bij niet participerende groepen. Organisatorische doelen 1. Het verbeteren van de ketensamenwerking in de 0de, 1ste en 2de lijnshulpverlening			x		
		x			
			x		
		x			

Tabel 7: Prioriteiten bevorderen maatschappelijke participatie

6. Regionale samenwerking

6.1 Inleiding

Hieronder wordt ingezoomd op de regionale samenwerking (schaalgrootte Parkstad Limburg + en Zuid-Limburg), omdat op een aantal prestatievelden samengewerkt wordt en waarbij het wenselijk is te blijven samenwerken.

6.2 Samenwerking

In het kader van de overheveling van middelen van ex-AWBZ subsidieregelingen naar afzonderlijke gemeenten per 1 januari 2007, is het van belang om regionaal af te stemmen, om zo boven gemeentelijke organisaties 'overeind' te houden en versnippering te voorkomen. In 2007 is besloten om deze middelen t.o.v. 2006 beleidsluwe in te zetten. Voor 2008 e.v. moeten besluiten genomen worden.

Het gaat om de middelen afkomstig uit de volgende voormalige regelingen:

- Coördinatie vrijwillige thuiszorg en mantelzorg (CVTM).
- Collectieve preventie geestelijke gezondheidszorg (CPGGZ).
- Zorgvernieuwingsprojecten geestelijke gezondheidszorg (ZVP).

Voorstel

- Voor de looptijd van deze Wmo-planperiode 2008-2011 (4 jaar) samen te werken met de regio Parkstad Limburg + en de centrumgemeenten Maastricht en Sittard-Geleen.
- Als centrumgemeente het voortouw te nemen.
- Het nu nog onbekende budget dat beschikbaar komt ten gevolge van de subsidieregelingen voor datzelfde doel te reserveren en daarmee structureel toe te voegen aan de middelen voor betreffende prestatievelden.
- De regiogemeenten te verzoeken hetzelfde te doen.
- Productafspraken per gemeente maken met de verschillende boven-lokale organisaties, om zo uitvoering te geven aan het lokale Wmo-beleid.

7. Financiën

7.1 Inleiding

De Gemeente Heerlen ontvangt vanuit verschillende stromen middelen om welzijns- en zorgbeleid, behorende tot de Wmo, tot uitvoering te brengen. De hoogte en herkomst van deze middelen voor het jaar 2007 staan hieronder opgesomd, evenals de hoogte en besteding van de middelen in 2007. In totaal gaat het om ruim € 30 miljoen wat binnenkomt en uitgaat. Verder wordt aangegeven wat de benodigde middelen in 2008 zijn, en welke dekking hiervoor nodig is. Tot slot wordt een aantal financiële risico's in kaart gebracht.

7.2 Inkomsten 2007

In onderstaande diagram (diagram 1) staat de hoogte en herkomst van de verschillende middelen voor zorg en welzijn.

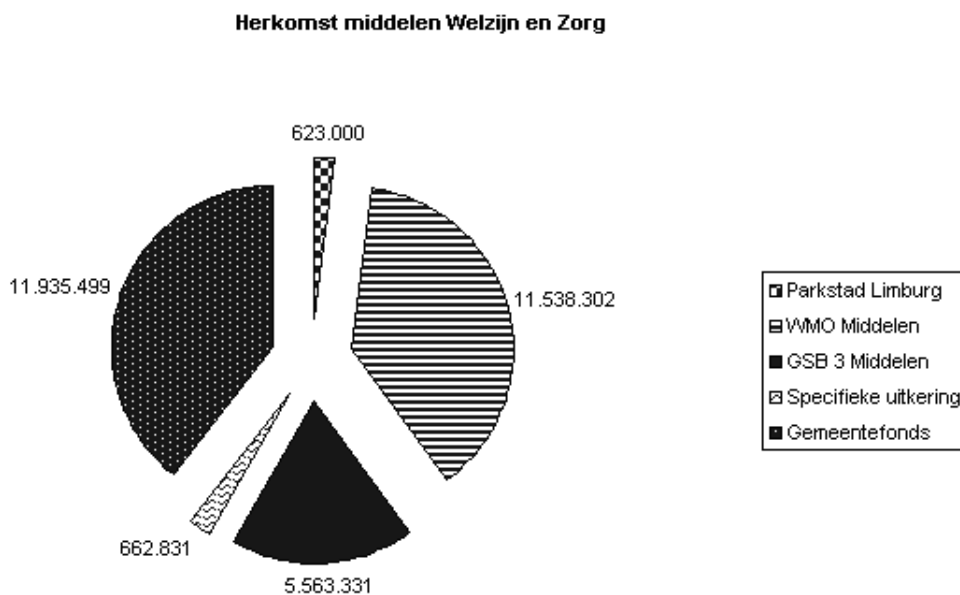

Diagram 1: Herkomsten middelen Welzijn en Zorg 2007

Uit bovenstaande blijkt dat een groot deel van de inkomsten uit het Gemeentefonds en de integratie-uitkering Wmo komt. Via de voorjaarsnota 2008 wordt gevraagd deze inkomsten te reserveren voor de uitgaven Wmo.

De middelen Wmo 2007 zijn gebaseerd op ijkjaar 2005. Vanaf 2008 wordt het objectief verdeelmodel in drie tranches ingevoerd. Voor 2008 betekent dit dat de Gemeente Heerlen € 11.489.221,= ontvangt (op basis van de gegevens van de juni-circulaire 2007 Gemeentefonds). In de september-circulaire 2007 komt meer duidelijkheid over de hoogte van het bedrag en waar het uit opgebouwd is.

7.3 Uitgaven 2007

In onderstaande diagram (diagram 2) staan de hoogte en bestedingen van middelen in welzijn en zorg.

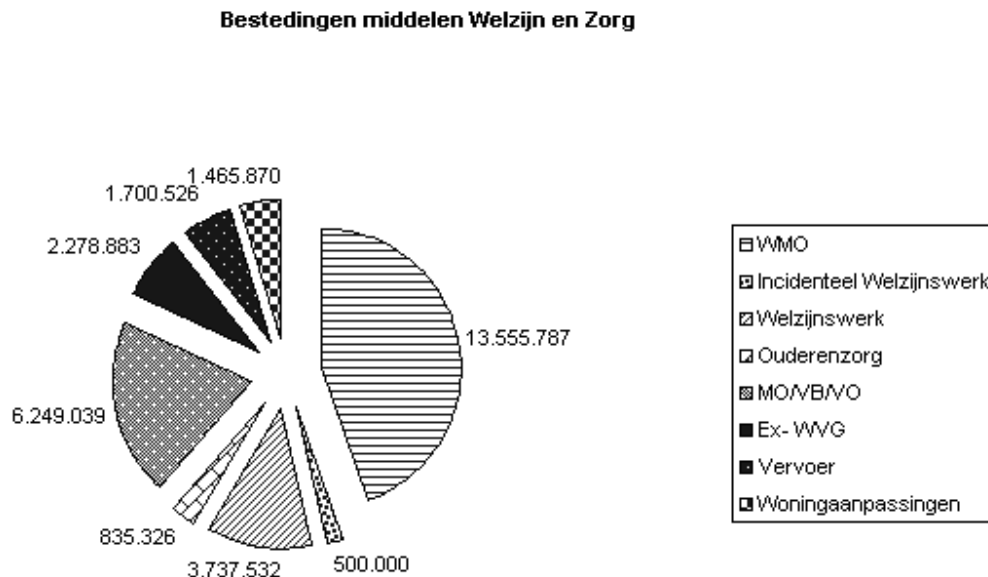

Diagram 2: Bestedingen middelen Welzijn en Zorg

Wat opvalt is dat veel middelen besteed worden aan curatie t.o.v. preventie.

7.4 Financiën 2008 e.v.

Ook in 2008 gaat zo'n € 30 miljoen om binnen de Wmo. Om vanaf 2008 te komen tot beleidsuitvoering -product- en procesinnovatie op Wmo vlak-, zijn middelen nodig om samenwerking op gang te brengen en de samenwerking te intensiveren. Hiervoor is in totaal € 40.000,= excl. ambtelijke inzet en P.M. nodig. De P.M. posten hebben betrekking op onderwerpen die in 2008 nader geëxpliciteerd worden; de kosten voor het verbeteren van de fysieke infrastructuur voor mensen met een beperking en de kosten voor het tegemoetkomen van vrijwilligers en mantelzorgers in hun onkosten. Deze kosten en de € 40.000,= worden meegenomen in de reguliere P&C cyclus en worden zodoende nader inzichtelijk gemaakt en afgedekt.

Benodigde impulsmiddelen 2008:

Voorkomen en bestrijden van armoede	€ 17.000,=
Bevorderen van zelfredzaamheid	€ 10.000,=
Bevorderen van maatschappelijke participatie	€ 13.000,=

Bovenstaande kosten worden gedekt uit de integratie-uitkering Wmo.

In verband met de gemeentelijke regievoering en de benodigde uitvoeringscapaciteit die de Wmo vraagt, én rekening houdend met de beperkte Wmo-middelen, wordt in de beleidsuitvoering uitgegaan van met name ambtelijke inzet.

De uitgaven voor 2009 e.v. zijn deels onduidelijk. Gestreefd wordt om nieuwe prioriteiten binnen de Wmo te bekostigen via herallocatie van bestaande middelen. Dit betekent dat er vanaf 2009 mogelijk geschoven kan worden met de inzet van bestaande middelen. Deze verschuiving wordt doorgevoerd in de reguliere P&C cyclus.

7.5 Risico's

De financiële risico's hebben betrekking op een tweetal zaken:

- a. De uitgaven voor welzijn en zorg in de gemeente Heerlen
- b. De inkomsten voor welzijn en zorg in de gemeente Heerlen

Ad a. De uitgaven voor welzijn en zorg in de gemeente Heerlen

De uitgaven voor welzijn en zorg zijn in de gemeente Heerlen in 2007 e.v. nog niet te overzien en brengen zodoende financieel risico met zich mee. Dit komt doordat:

- Er sprake is van een open einde financiering voor individuele voorzieningen. De resultaten van deze financiering voor 2007 zijn bekend in het eerste kwartaal 2008.
- Er sprake is van een nieuwe aanbesteding Hulp bij het Huishouden medio 2008. De resultaten van deze nieuwe aanbesteding zijn in 2009 te meten, rekening houdend met herindicaties.
- Er sprake is van een stijging van de vraag naar individuele voorzieningen door de groeiende groep zorgbehoevende ouderen en mensen met gecombineerde beperkingen.

Ad b. De inkomsten voor welzijn en zorg in de gemeente Heerlen

De inkomsten voor welzijn en zorg zijn:

- Dure woningaanpassingen komen met ingang van 2008 volledig voor rekening van de gemeente. Hiervoor ontvangen zij geen middelen meer van het rijk.
- Het ministerie van VWS is bezig de huidige verdeelsystematiek van de doeluitkering Maatschappelijke opvang en verslavingszorg te herzien (prestatievelen 7, 8, 9). De middelen voor de Wmo worden vanaf 2008 via een integratie-uitkering in het Gemeentefonds gestort via het objectieve verdeelmodel. Op basis van dit model ontvangt de gemeente Heerlen voor 2008 € 581.367,= meer t.o.v. 2007, waarin het historisch verdeelmodel toegepast is.
- Gemeenten ontvangen voor een aantal procesverplichtingen geen middelen; monitoren, klanttevredenheidsonderzoeken houden, burgerparticipatie realiseren en communiceren met burgers over de Wmo.
- Gemeenten ontvangen voor de uitvoering van overgehevelde (nieuwe) taken geen of te weinig middelen; het geven van informatie, advies & cliëntondersteuning respectievelijk ondersteunen van mantelzorg.
- De wijze van voortzetting van de financiering vanuit GSB.

8. Evaluatie & communicatie

8.1 Inleiding

In het kader van de horizontale bestuursfilosofie zijn gemeenten verplicht om voor 1 juli in het jaar volgend op het uitvoeringsjaar een aantal evaluatiegegevens over de Wmo openbaar te maken richting burger. Daarnaast vraagt het rijk via een ministeriële regeling om evaluatiegegevens kenbaar te maken. Hieronder wordt ingegaan op welke onderdelen en op welke wijze de gemeente Heerlen evalueert en ook communiceert. De Uitvoeringsprogramma's Wmo gaan concreter in op de methode, techniek en tijdstip van evaluatie en communicatie.

8.2 Evaluatie van Wmo-beleid(suitvoering)

Klanttevredenheidsonderzoek

De gemeente Heerlen heeft in 2007 besloten om een klanttevredenheidsonderzoek uit te voeren, over het uitvoeringsjaar 2007 door SGBO. Het onderzoek heeft met name betrekking op de prestatievelden 3, 5 en 6. De verschillende maatschappelijke organisaties die binnen de gemeente Heerlen actief zijn, voeren ook klanttevredenheidsonderzoeken uit. Van belang is om in 2008 te bekijken in hoeverre deze klanttevredenheidsonderzoeken bij elkaar aansluiten, om over de 9 prestatievelden (op de daarvoor nodige onderdelen) een goede representatie van de tevredenheid van de cliënten in beeld te krijgen.

Benchmark

De gemeente Heerlen heeft in 2007 eveneens gekozen om een benchmark te laten uitvoeren door SGBO op de 9 prestatievelden van de Wmo. Op deze manier kan zij zich vergelijken met andere gemeenten. Zij kan zich via deze benchmark vergelijken met (vooralsnog) 195 gemeenten in Nederland.

Monitor

Naast benchmarken en de tevredenheid van klanten meten, monitort de gemeente Heerlen eigenstandig de uitvoering van (onderdelen van) de 9 prestatievelden om tijdig (beleids)sturing te kunnen geven. Dit gebeurt o.a. via een zorgvuldig ingerichte uitvoeringsregistratie, waaruit managementinformatie gegenereerd wordt, voortgangsgesprekken met organisaties en de Parkstadmonitor.

8.3 Communicatie binnen de Wmo

Gemeentebestuur

De gemeenteraad wordt via de Raadscommissie Welzijn & Zorg per kwartaal, via een rapportage, geïnformeerd over de uitvoering van het Wmo beleid, om op deze wijze aan te geven of het besloten beleid aansluit op de praktijk; of er meters gemaakt worden, of er aan de kwaliteit gewerkt wordt en om aan te geven welke ontwikkelingen zich voordoen. Verder wordt de gemeenteraad geïnformeerd over evaluatie-uitkomsten, beleidsvoorbereidingen en besluit zij uiteindelijk over nieuw beleid.

Vragers

De verschillende welzijn- en zorgvragers worden afhankelijk van het onderwerp collectief en/of individueel geïnformeerd. Zo wordt de Adviesraad Wmo, en eventueel andere gemeentelijke adviesorganen geïnformeerd en tijdig geraadpleegd over de uitvoering, evaluatie en bijsturing van (onderdelen van) het Wmo beleid. Indien het specifieke onderwerpen binnen het Wmo beleid betreft, worden de vragers ook individueel benaderd.

Aanbieders

Professionele organisaties, maar ook mantelzorgers en andere intermediairen worden, worden periodiek geïnformeerd over de voortgang van de beleidsuitvoering en voorbereiding op nieuw beleid.

Burgers

Burgers worden via de algemeen gebruikelijke kanalen benaderd over de Wmo, waaronder de Stadskrant en www.heerlen.nl.

BIJLAGE 1

Lijst van afkortingen

Lijst van afkortingen

AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BBAG	Besluit Bijdrage AWBZ Gemeenten
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CP-GGZ	Collectieve Preventie Geestelijke Gezondheidszorg
CVTM	Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg
DWZ	Diensten bij Wonen met Zorg
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GSB	Grote Stedenbeleid
HbH	Hulp bij het Huishouden
LSES	Lage Sociaal Economische Status
MAVO	Middelbaar Algemeen Voortgezet Onderwijs
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
PM	Pro Memorie
P&C	Planning en Control
VSV	Voortijdig Schoolverlaten
VTa	Vorming, training en advies
WCPV	Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
Wvg	Wet voorzieningen gehandicapten
WWB	Wet Werk en Bijstand
ZVP ggz	Zorgvernieuwingsprojecten Geestelijke Gezondheidszorg

BIJLAGE 2

Sterkte-zwakte analyse 9 prestatievelden Wmo

Sterkte-zwakte analyse Wmo

C*= Categorieën

Inhoud:

Randvoorwaarde:

A: Armoedevoorkoming/-bestrijding
P: Participatie (sociaal-maatschappelijk)
Z: Zelfredzaamheid

C*: Communicatie
F: Financiën
K: Ketsamenwerking

PV	Sterke punten (nu)	C*	Zwakke punten(nu)	C	Kansen (toekomst)	C	Bedreigingen (toekomst)	
1 Sociale samenhang	Gemeente: - Veel voorzieningen in de buurt - Zelfstandigheid van de buurten groeit Zorgvragers: - Alertheid in de buurt m.b.t. signalen op 'groenvlak' - Doorspelen van signalen op 'groenvlak' in de buurt, richting Gemeente Heerlen - Gemeente Heerlen voortvarend in de aanpak van signalen op 'groenvlak' - Buurtgericht werken is actief en levert een bijdrage qua activiteiten in de buurt - Bekendheid van burgers met activiteiten in de buurten	Z, P P P C K P C	Gemeente: - Niet in elke buurt opbouwwerk. Er is wel behoefte aan projectmatige ondersteuning van opbouwwerk in buurten - Buurtorganisaties blijven, ondanks de groeiende zelfstandigheid, kwetsbaar Zorgvragers: - Tekort aan banken (voor ouderen), aankleding van eventuele ontmoetingsplekken - Braakliggend terrein wordt onbenut en komt de buurt niet ten goede qua aanblik.	Z, P, K Z P	- Opbouwwerk heeft een spilfunctie in de buurt. Zij kunnen nog meer signaleren, koppelingen leggen en afstemmen	K, Z, P	- Beperkte financiën, wat invloed heeft op de capaciteit van opbouwwerk. Het opbouwwerk kan niet efficiënter uitgevoerd worden	F

2 Preventieve ondersteuning jeugd	Gemeente: Actieplan integraal toezicht jeugdzaken: - ketenaanpak - preventief - duidelijk afsprakenkader - doorzettingsmacht Informatie en advies - JGZ doet veel aan informatievoorziening - JGZ groot bereik Signalering: - Innovatieve interventies (Samen Starten) - Managementinformatie goed bruikbaar Toeileiding hulpaanbod: - Werkafspraken in ketenoverleg Licht pedagogische hulp: - Project bemoeizorg Coördinatie van zorg op lokaal niveau: - Ervaring coördinatiepunt multi-probleem gezinnen Zorgvragers: - Rijdende activiteitenbus voor jongeren Veel verschillende activiteiten voor jongeren, zoals BOS, Slim Kids, e.d.	A, P, Z	Gemeente: Informatie en advies - Versnippering informatievoorzieningen - Kwetsbare doelgroep moeilijk bereikbaar Signalering: - Veldwerkers zijn zoekende in hoe te handelen bij signalering - Gespreksvaardigheid van veldwerkers nog niet optimaal (gesprekken met ouders) Toeileiding hulpaanbod: - Geen aansluiting voorliggende en geïndiceerde voorzieningen (verschillende bestuurlijke verantwoordelijkheid) - Wachtlijsten (Bureau Jeugdzorg) - Veel verschillende organisaties in samenwerkingsverband - Hoogdrempeligheid geïndiceerde voorzieningen	K	- Tracee komt met een nieuwe visie op jeugd- en jongerenwerk in 2007 - Implementatieplan ITJ Informatie en advies - Digitaal Wmo-loket Signalering - Deskundigheidsbevordering veldwerkers - Ontwikkeling Centrum voor Jeugd & Gezin (2008) - Lokaal risico signaleringssysteem en landelijke verwijzindex Toeileiding hulpaanbod - Meer aandacht voor warme overdracht en terugkoppeling tussen verschillende organisaties in samenwerkingsverband - Lokaal risico signaleringssysteem en landelijke verwijzindex, en achterliggende afspraken zorgregie - Ontwikkeling centrum voor Jeugd & Gezin (2008) ;	Z, P?	- Beperkte financiën om jeugd- en jongerenwerk in te kopen Info en advies - Ontwikkelingen digitaal Wmo-loket laag pitje Signalering: - Interpretatie Wet bescherming persoonsgegevens Toeileiding hulpaanbod: - Geen structurele oplossing voor wachtlijsten in jeugdzorg Licht pedagogische hulp: - Structurele middelen voor project bemoeizorg Coördinatie van zorg op lokaal niveau: - Financiering: Structurele	F

			Licht pedagogisch hulp; - Beperkt aanbod - Beperkt laagdrempelig - Aanbodgericht i.p.v. vraaggericht - Effectiviteit nog onvoldoende bewezen Coördinatie van zorg op lokaal niveau: - Coördinatie niet duidelijk omschreven - Onduidelijkheid coördinatie tussen Provincie en gemeente - Ontbreken van wettelijke doorzettingsmacht - Buurten hebben behoefte aan preventief jeugd- en jongerenwerk om overlast te voorkomen <i>Zorgvragers:</i> - Intimiderend gedrag van jongeren rondom hangplekken bij voorzieningen in de buurt - Schuldenproblematiek bij jongeren - Ongezond voedingsaanbod van	K	afspraken maken over toeleiding en lage drempel - Digitale sociale kaart - Zorgadviesteams professionaliseren Licht pedagogische hulp; - Effectiviteit steeds meer duidelijk Coördinatie van zorg op lokaal niveau: - Lokaal risico signaleringssysteem en landelijke verwijzindex (vastleggen van afspraken coördinatierol)	middelen project Coördinatiepunt MPG - Commitment verschillende organisaties in intensief proces	

3 Informatie, advies en cliëntondersteuning	Gemeente: - Vele partijen (op welzijn en zorggebied) werkzaam in loket (wat de integrale klantbenadering stimuleert) Zorgvragers: /	K	kantines in voortgezet onderwijs - Jongerenwerkers weinig ambulant	K, Z, C C K	- Afstemming van welzijns- en zorgaanbieders kan nog beter (integrale benadering, volgen van cliënten) - Commitment ontwikkeling digitaal loket met aanbieders en gebruikers WWZ	K	- Voortzetting van participatie van ClZ, als indicatiesteller, in het loket is onduidelijk	K
4 Mantelzorg en vrijwilligers	Gemeente: - Veel aandacht voor mantelzorg; actief steunpunt en respijtzorg	A, Z, P	Gemeente: - Vrijwilligersbeleid, en uitvoering, krijgt momenteel weinig aandacht (gericht op	A, Z, P	- Aantal fte voor uitvoering vrijwilligersbeleid wordt in 2007 opgewaardeerd	A, Z, P	- Eventuele overbelasting van mantelzorg i.h.k.v. Wmo	K

	Zorgvragers: - Aanbod van Steunpunt Mantelzorg, OTC, Humanitas, Unie Van Vrijwilligers, Horizon, Buddyzorg, Zonnebloem, RK Stg. Patiëns en Stg. Ruggesteun	A, Z, P	behoud resultaten TSV) - Financiën 2008: worden waarschijnlijk versnipperd over de regio Zorgvragers: - Onvoldoende ondersteuningsmogelijkheden voor jonge mantelzorgers - Steunpunt Mantelzorg heeft een tekort aan ondersteuningsmogelijkheden, door de groeiende groep mantelzorgers - Mantelzorg mag geen verplichting worden - Qua respijtzorg in de mantelzorg is er weinig keuze - Onvoldoende aanbod voor werkende mantelzorgers	F	A, Z, P	- Vergoeding voor vrijwilligerswerk (stimulans)	P	- Vergoeding voor vrijwilligers (beperking) - Gebruik van document gebruikelijke zorg: indien niet flexibel dreigt overbelasting mantelzorgers	P	K
5 Bevorderen deelname algemene en collectieve voorzieningen	Gemeente: - Loket voor schuldhelpverlening Zorgvragers: - Huisbezoeken afleggen en mensen informeren over	A, K	Zorgvragers: - Vervoer (OV en Regiotaxi) - Bereikbaarheid en toegankelijkheid van openbare ruimten voor mensen met	P	P	- Bevorderen van aanbod algemene voorzieningen - Bevorderen gebruik algemene voorzieningen - Maaltijdvoorzieningen	A, Z, P			

	collectieve en ook individuele voorzieningen		een beperking - Onvoldoende communicatie aan kwetsbare groepen, anders dan ouderen, over collectieve voorzieningen - Lange wachttijd tot minnelijk traject bij mensen met schuldenproblematiek	C		P		
6 Verstrekken individuele voorzieningen	Gemeente: - Kwaliteit van individuele voorzieningen is goed - Kwaliteit van vaardigheden en kennis van consultants is goed Zorgvragers: /	Z, P K	Gemeente: - Rekening houden met veel en lange procedures (o.a.. afhankelijk van externe partijen) Zorgvragers: - Zorg is dat hulpbehoevende in de thuiszorg hun vaste hulp kwijtraken - Er wordt onvoldoende gecommuniceerd met hulpbehoevenden, anders dan de ouderen, over het bestaan en de mogelijkheden voor het in aanmerking komen voor individuele voorzieningen - Er wordt over het	K		C, K	- Bevorderen gebruik van voorliggende voorzieningen	F - Financiën: vraag is of toegekend bedrag voor HbH toereikend is

				algemeen aan de burgers weinig/verkeerd voorgelicht over individuele voorzieningen - De toe te kennen zorg mag niet afhankelijk zijn van de (on) kunde van de loketmedewerker							
7 maatschappelijke en vrouwenopvang, huiselijk geweld				Gemeente: - Veel voorzieningen - Intramurale capaciteit is voldoende - Intramurale capaciteit is betaalbaar Zorgvragers: - Vrouwengroepen zijn een goed initiatief Zorgvragers: /	A, Z	Gemeente: - Weinig aandacht voor OGGZ doelgroepen, anders dan verslaafden - Samenwerking tussen ketenpartners verloopt nog niet soepel Zorgvragers: /	A, Z K	- Aandacht voor OGGZ doelgroepen, anders dan verslaafden - Verbeteren onderlinge samenwerking van ketenpartners, t.b.v. de doorstroom tussen voorzieningen - Ontwikkelen van Stedelijk Kompas	A, Z, P K K	- Financiën, mede afhankelijk van te kiezen verdeelsleutel	F
8 openbare geestelijke gezondheidszorg				Gemeente: - Bestaan van een cliëntvolgsysteem - Intentie ketenpartners is aanwezig om samen te werken - Afstemming tussen repressie en zorg (OOV-zorg) is aanwezig Zorgvragers: /	K K K	Gemeente: - Samenwerking tussen ketenpartners verloopt nog niet soepel - Weinig aandacht voor OGGZ doelgroepen, anders dan verslaafden Zorgvragers: /	K A, Z	- Ontwikkelen van Stedelijk Kompas - Mogelijkheden binnen Veiligheidshuis om samenwerking tussen ketenpartners te bevorderen	K K	- Financiën, mede afhankelijk van te kiezen verdeelsleutel	F
9 Verslavingszorg				Gemeente:				- Ontwikkelen van	K	- Financiën zijn	F

	- Breed aanbod aan voorzieningen Zorgvragers: /	A, Z	- Weinig aandacht en middelen voor preventie van verslaving - Samenwerking tussen ketenpartners verloopt nog niet soepel Zorgvragers: /	A, Z, F	Stedelijk Kompas		beperkt om preventie adequaat uit te voeren - Financiën, mede afhankelijk van te kiezen verdeelsleutel F	

BIJLAGE 3

Maatschappelijke effecten en doelstellingen 9 prestatievelden

PRESTATIEVELD 1				
Bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid van buurten				
MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN				
Overall niveau:				
* Toename van een betere kwaliteit van leven van inwoners van de Gemeente Heerlen * Toename van de sociale cohesie (acceptatie, tolerantie, trots en identiteit) in de straat, buurt en stad * Toename van de sociale vitaliteit van de buurt en stad * Toename van de sociale veiligheid in de straat, buurt en stad * Toename van levensloopbestendige buurten				
Kernthema niveau:				
1) Afrname van armoede bij de inwoners van de Gemeente Heerlen * Inwoners van de Gemeente Heerlen leven zo lang mogelijk zonder of met zo min mogelijk (negatieve consequenties van) materiële en immateriële problemen				
2) Toename van de zelfredzaamheid van inwoners van de Gemeente Heerlen * Inwoners van de Gemeente Heerlen voeren zo lang mogelijk de regie over eigen leven: - voeren een huishouden - verplaatsen zich in en om de woning - verplaatsen zich lokaal per vervoermiddel - ontmoeten medemensen en gaan op basis daarvan sociale verbanden aan				
3) Behoud en/of toename van maatschappelijke participatie van inwoners van de Gemeente Heerlen * Inwoners van de Gemeente Heerlen nemen zo lang mogelijk deel aan het maatschappelijk verkeer * Inwoners van de Gemeente Heerlen worden niet uitgesloten in de samenleving				
BELEIDSDOELLEN 2008 – 2011				
KERNTHEMA'S				
		Armoedeveroorkoming/-bestrijding	Bevordering zelfredzaamheid	Stimulering sociaal-maatschappelijke participatie
<i>Productniveau</i>				
1) Toename van levensloopbestendige buurten * De (meerjaren) behoeften van inwoners van buurten, m.b.t. het woning- en voorzieningenaanbod, zijn in beeld gebracht, in 2011 in de Gemeente Heerlen * Het woning- en voorzieningenaanbod is afgestemd op de (meerjaren) behoeften van inwoners op buurniveau, in de Gemeente Heerlen		X	X	X
2) Toename maatschappelijke participatie van gemeentelijke doelgroepen (mensen met een beperking) in buurten en/of stadsdelen		X		X

* De fysieke drempels (toegankelijkheid en mobiliteit) tot maatschappelijk participatie bij nieuwbouw, herstructurering in de publieke omgeving zijn gereduceerd, in 2011 in de Gemeente Heerlen * De sociaal-emotionele drempels tot maatschappelijke participatie in de publieke omgeving zijn gereduceerd (minder discriminatie, grotere acceptatie en tolerantie van kwetsbare groepen), in 2011 in de Gemeente Heerlen				
	3) Toename individuele en collectieve verantwoordelijkheid voor de leef-, werk- en woonomgeving in de eigen buurt		X	X
	* Inwoners van de Gemeente Heerlen voelen zich meer verantwoordelijk voor de leef-, werk- en woonomgeving en handelen hiernaar			
	4) Toename sociale veiligheidsbeleving		X	X
* Een veiligheidsbeleving vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde van de G27 in 2009, in de Gemeente Heerlen 5) Afname van overlast en criminaliteit * Een niveau van jongerenoverlast en –criminaliteit vergelijkbaar met het gemiddelde van de G27 in 2009, zowel objectief als subjectief, in de Gemeente Heerlen * Voorkomen, aanpakken en bestrijden van normovertrekkend gedrag van (groepen) jongeren in de openbare ruimte in 2009 in de Gemeente Heerlen * Verbeteren van de sociaal-economische positie van hinder veroorzakende, overlastgevendende en criminele jeugdigen en jongvolwassenen in 2009 in de Gemeente Heerlen * Een beheersbaar niveau van drugsoverlast en –criminaliteit, niet hoger dan het gemiddelde van de G27 in 2009, zowel objectief als subjectief in de Gemeente Heerlen	X	X		
RELATIE PRESTATIEVELDEN (voorbeelden)				
PV 2: Participatie jeugd, overlastbestrijding jeugd				
PV 3: Afgestemd informatie-/advies-/ondersteuningsfunctie op buurniveau				
PV 4: Vrijwilligers leveren een grote bijdrage aan de sociale samenhang in de buurt				
PV 5: Algemene en collectieve voorzieningen op buurniveau				
PV 6: Afname van consumptie van individuele voorzieningen, door een stevige sociale infrastructuur				
PV 7 t/m 9: Overlastreductie drugsverslaafden				
KADERS (wet- en regelgeving)				
Wet maatschappelijke ondersteuning: prestatieveld 1				
Coalitieakkoord 2006-2010: 'wie houdt er niet van Heerlen'				
Meerjarig Bestuurs Programma: programma sociale infrastructuur: invoering Wmo				
MOP-II				
Integrale veiligheidsnota Heerlen 2005-2009 "Dicht bij huis, dicht bij mensen"				
Uitvoeringsprogramma Wonen-Welzijn-Zorg				

PRESTATIEVELD 2

Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden

MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN

Overall:

Toename van een betere kwaliteit van leven van jeugdigen en diens opvoeders

1) Voorkomen en bestrijden van (materiële en immateriële) armoede bij jeugdigen en diens opvoeders in de Gemeente Heerlen

* Jeugdigen en diens opvoeders van de Gemeente Heerlen leven zo lang mogelijk zonder of met zo min mogelijk (negatieve consequenties van) materiële en immateriële problemen

2) Toename van de zelfredzaamheid van jeugdigen en diens opvoeders in de Gemeente Heerlen

* Jeugdigen en diens opvoeders van de Gemeente Heerlen voeren zo lang mogelijk de regie over eigen leven:

- voeren een huishouden
- verplaatsen zich in en om de woning
- verplaatsen zich lokaal per vervoermiddel
- ontmoeten medemensen en gaan op basis daarvan sociale verbanden aan
- * Jeugdigen behalen een startkwalificatie

3) Behoud en/of toename van maatschappelijke participatie van jeugdigen en diens opvoeders in de Gemeente Heerlen

* Jeugdigen en diens opvoeders in de Gemeente Heerlen nemen zo lang mogelijk deel aan het maatschappelijk verkeer

* Jeugdigen en diens opvoeders in de Gemeente Heerlen worden niet uitgesloten in de samenleving

BELEIDSDOELEN 2008 – 2011

	KERNTHEMA'S			
	Armoedevoorkoming/-bestrijding	Bevordering zelfredzaamheid	Stimulering sociaal-maatschappelijke participatie	
<i>Productniveau</i>				
1) Toename van aantal jeugdigen met startkwalificatie van school				
* Voorkomen van voortijdig schoolverlaten bij jeugdigen, in 2011 in de Gemeente Heerlen				
* Jeugdigen krijgen een passend onderwijsarrangement en doorlopen een optimale schoolcarrière, in 2011 in de Gemeente Heerlen	X	X		
* Opvoeders van zwakke leerlingen krijgen arrangement om hun kinderen in de thuissituatie te ondersteunen, in 2011 in de Gemeente Heerlen				
2) Toename veilig opgroei-klimaat in opvoedsituaties				
* Toename van vroegsignalering bij opgroei-/opvoedproblemen bij opvoeders van kinderen, in 2011 in de Gemeente Heerlen	X	X		
* Vergroten van de pedagogische vaardigheden van opvoeders, in 2011 in de Gemeente				

Heerlen				
* Laagdrempelig maken van (licht) pedagogische ondersteuning, in 2011 in de Gemeente Heerlen				
* Voorkomen van geïndiceerde hulp, in 2011 in de Gemeente Heerlen				
3) Toename van de sociaal-economische status van gezinnen/ opvoedsituaties				
* Bevorderen van gebruik van algemene en collectieve voorzieningen bij gezinnen/opvoedsituaties, in 2011 in de Gemeente Heerlen	X		X	
* Stimuleren van verstandig budgetteren bij gezinnen/opvoedsituaties, in 2011 in de Gemeente Heerlen				
<i>Procesniveau</i>				
1) Toename adequate informatie-/advies- en ondersteuningsfunctie voor jeugdigen en diens opvoeders	X		X	X
* Een laagdrempelige en toegankelijke informatie-/advies- en ondersteuningsfunctie voor jeugdigen en diens opvoeders in 2011, in de Gemeente Heerlen				
2) Toename sluitende ketenaanpak woon- welzijn- en zorgaanbieders				
* Duidelijke coördinatiefunctie, incl. bevoegdheden en doorzettingsmacht, in 2011 in de Gemeente Heerlen	X		X	X
RELATIE PRESTATIEVELDEN				
PV 1: Afname overlast van jeugd				
PV 3: Adequate informatievoorziening en ondersteuning voor jeugdigen en diens opvoeders				
PV 4: Toename jeugdigen in vrijwilligersfuncties en ontlasting van jonge mantelzorgers				
PV 5: Gezinnen maken gebruik van algemene en collectieve voorzieningen				
PV 6: Gezinnen maken indien nodig gebruik van individuele voorzieningen				
PV 7 t/m 9: Verslavingspreventie bij jeugdigen				
KADERS				
Wet maatschappelijke ondersteuning: prestatievelid 2				
Coalitieakkoord 2006-2010: 'wie houdt er niet van Heerlen?'				
Meerjarig BestuursProgramma: programma sociale infrastructuur				
Meerjarig BestuursProgramma: economische stimulering				

PRESTATIEVELD 3

Geven van informatie, advies en cliëntondersteuning

MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN

Overall:

Toename van een betere kwaliteit van leven van inwoners van de Gemeente Heerlen

1) Afname van (im)materiële armoede bij de inwoners van de Gemeente Heerlen
* Inwoners van de Gemeente Heerlen leven zo lang mogelijk zonder of met zo min mogelijk (negatieve consequenties van) materiële en immateriële problemen

2) Toename van de zelfredzaamheid inwoners van de Gemeente Heerlen
* Inwoners van de Gemeente Heerlen voeren zo lang mogelijk de regie over eigen leven:
- voeren een huishouden
- verplaatsen zich in en om de woning
- verplaatsen zich lokaal per vervoermiddel
- ontmoeten medemensen en gaan op basis daarvan sociale verbanden aan

3) Behoud en/of toename van maatschappelijke participatie inwoners van de Gemeente Heerlen
* Inwoners van de Gemeente Heerlen nemen zo lang mogelijk deel aan het maatschappelijk verkeer
* Inwoners van de Gemeente Heerlen worden niet uitgesloten in de samenleving

BELEIDSDOELEN 2008 – 2011**KERNTHEMA'S**

	Armoedevoorkoming/-bestrijding	Bevordering zelfredzaamheid	Stimulering sociaal-maatschappelijke participatie
<i>Productiviteitsniveau</i>			
1) De kwaliteit van de gemeentelijke informatie-, advies- en ondersteuningsfunctie is gewaarborgd * Informatie- en adviesfunctie (bron en kanaal) is toegespitst op verschillende gemeentelijke doelgroepen ((o)ggz-cliënten, ouderen, mensen met een functiebeperking, mantelzorgers, allochtonen, jeugd en opvoeders) in de periode 2008-2011 in de Gemeente Heerlen * Informatie- en adviesfunctie is fysiek en psychisch toegankelijk voor verschillende gemeentelijke doelgroepen, in de periode 2008-2011 in de Gemeente Heerlen	X	X	
<i>Procesniveau</i>			
1) De regievoering door de gemeente binnen de ketensamenwerking is toegenomen	X	X	X
2) De informatie- en adviesfuncties van de verschillende operationele woon-, welzijn- en	X	X	X

zorgaanbieders is op elkaar afgestemd * De uitvoering van de informatie- en adviesfuncties (vraagnaam, vraagverheldering, informatie, advies, doorverwijzing) van de in de Gemeente Heerlen operationele woon-, welzijn- en zorgaanbieders is ontrokken.			
RELATIE PRESTATIEVELDEN (voorbeelden)			
PV 1: Adequate info, advies, ondersteuning op buurniveau PV 2: Adequate info, advies, ondersteuning voor jeudigen en opvoeders PV 4: Adequate info, advies, ondersteuning voor mantelzorgers en vrijwilligers PV 5: Adequate info, advies, ondersteuning voor kwetsbare groepen m.b.t. collectieve voorzieningen PV 6: Adequate info, advies, ondersteuning voor kwetsbare groepen m.b.t. individuele voorzieningen PV 7 t/m 9: Adequate info, advies, ondersteuning voor OGGZ doelgroepen			
KADERS (wet- en regelgeving)			
Wet maatschappelijke ondersteuning: prestatieveld 3 Coalitieakkoord 2006-2010: 'wie houdt er niet van Heerlen? Meerjarig BestuursProgramma: programma sociale infrastructuur: invoering Wmo Regionale loketvisie Parkstad Limburg+			

PRESTATIEVELD 4				
Ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers				
MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN				
Overall:				
Toename van een betere kwaliteit van leven van mantelzorgers en vrijwilligers				
1) Afname van (im)materiële armoede bij mantelzorgers en vrijwilligers van de Gemeente Heerlen * Mantelzorgers en vrijwilligers verrichten hun werkzaamheden zo lang mogelijk zonder of met zo min mogelijk (negatieve consequenties van) materiële en immateriële problemen				
2) Toename van de zelfredzaamheid van mantelzorgers en vrijwilligers * Mantelzorgers en vrijwilligers voeren zo lang mogelijk regie over eigen leven: - voeren een huishouden - verplaatsen zich in en om de woning - verplaatsen zich lokaal per vervoermiddel - ontmoeten medemensen en gaan op basis daarvan sociale verbanden aan				
3) Behoud en/of toename van maatschappelijke participatie onder mantelzorgers en vrijwilligers * Versterken van een evenwichtige, informele welzijns- en zorg infrastructuur				
BELEIDSDOELEN 2008 – 2011		KERNTHEMA'S		
		Armoedevoorkoming/-bestrijding	Bevordering zelfredzaamheid	Stimulering sociaal-maatschappelijke participatie
<i>Productniveau</i>				
1) Het behouden en verhogen van een evenwichtige mix tussen maatschappelijke rollen			X	X
2) Het verhogen van waardering voor diverse vormen van maatschappelijke participatie		X	X	X
3) Het verhogen van de participatiegraad bij niet participerende groepen		X	X	X
<i>Procesniveau</i>				
1) Er is een adequate afstemming tussen betaalde en niet-betaalde zorg			X	X
* De afstemming in aanbod tussen mantelzorg, vrijwillige thuiszorg enerzijds en professionele zorg anderzijds is adequaat afgestemd in 2011, in de Gemeente Heerlen				
RELATIE PRESTATIEVELDEN (voorbeelden)				

PV 1: De sociale infrastructuur en samenhang in de buurten is verbeterd   PV 2: Jonge mantelzorgers en jeugdvrijwilligers   PV 3: Adequate informatievoorziening en ondersteuning voor mantelzorgers en vrijwilligers   PV 5: Mantelzorgers zijn ontlast middels algemene en collectieve voorzieningen   PV 6: Mantelzorgers zijn ontlast middels individuele voorzieningen   PV 7 t/m 9: Vrijwilligers (buddies/maatjes) i.r.t. OGGZ doelgroep
KADERS (wet- en regelgeving)
Wet maatschappelijke ondersteuning: prestatieveld 4   Coalitieakkoord 2006-2010: 'wie houdt er niet van Heerlen?   Meerjarig Bestuurs Programma: programma sociale infrastructuur: invoering Wmo   Nota Mantelzorg in Heerlen (i.v.)

PRESTATIEVELD 5

Bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psycho-sociaal probleem: algemene en collectieve voorzieningen (waaronder: ontmoeting, educatie, recreatie, maaltijdvoorziening, sociale alarmering, collectief vraagafhankelijk vervoer en gemeentelijke kortingsregeling)

MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN

Overall:

Toename van een betere kwaliteit van leven van mensen met een beperking, chronisch psychisch probleem en/of psycho-sociaal probleem

1) Afname van (im)materiële armoede bij mensen met een beperking, chronisch psychisch probleem en/of psycho-sociaal probleem van de Gemeente Heerlen

* Mensen met een beperking, chronisch psychisch probleem en/of psycho-sociaal probleem leven zo lang mogelijk zonder of met zo min mogelijk (negatieve consequenties van) materiële en immateriële problemen

2) Toename van de zelfredzaamheid van mensen met een beperking, chronisch psychisch probleem en/of psycho-sociaal probleem

* Mensen met een beperking, chronisch psychisch probleem en/of psycho-sociaal probleem voeren de regie over eigen leven:

- voeren een huishouden
- verplaatsen zich in en om de woning
- verplaatsen zich lokaal per vervoermiddel
- ontmoeten medemensen en gaan op basis daarvan sociale verbanden aan
- nemen deel aan arbeid en/of scholing

3) Behoud en/of toename van maatschappelijke participatie van mensen met een beperking, chronisch psychisch probleem en/of psycho-sociaal probleem

- * Mensen met een beperking, chronisch psychisch probleem en/of psycho-sociaal probleem nemen zo lang mogelijk deel aan het maatschappelijk verkeer
- * Mensen met een beperking, chronisch psychisch probleem en/of psycho-sociaal probleem worden niet uitgesloten in de samenleving

BELEIDSDOELEN 2008 – 2011**KERNTHEMA'S**

	Armoedeveroorkoming/-bestrijding	Bevordering zelfredzaamheid	Stimulering sociaal-maatschappelijke participatie
<i>Productniveau</i>			
1) De kwaliteit van algemene en collectieve voorzieningen is gewaarborgd			
* De kwaliteit (toegankelijkheid, vraaggerichtheid, snelheid, vriendelijkheid, inhoud) van algemene en collectieve voorzieningen blijft op het peil van 2007 behouden, in de periode 2008-2011 in de Gemeente Heerlen	X	X	X

2) Toename van gebruik van algemene en collectieve voorzieningen * Mensen met een beperking, chronisch psychisch probleem en/of psycho-sociaal probleem weten van het bestaan van algemene en collectieve voorzieningen (op buurtniveau, stadsdeelniveau en stedelijk niveau) in 2011 in de Gemeente Heerlen * Mensen met een beperking, chronisch psychisch probleem en/of psycho-sociaal probleem kunnen gebruik maken van de algemene en collectieve voorzieningen (zowel financieel en sociaal-emotioneel) in 2011 in de Gemeente Heerlen * Mensen met een beperking, chronisch psychisch probleem en/of psycho-sociaal probleem maken gebruik van algemene en collectieve voorzieningen in 2011 in de Gemeente Heerlen	X	X	X
3) De (inter en intra)persoonlijke competenties van mensen met een beperking in de Gemeente Heerlen is vergroot op de 7 leefgebieden		X	X
4) De inwoners van de Gemeente Heerlen, met een inkomen op bijstandsniveau, hebben meer te besteden om te voorzien in een aanvaardbaar levenspatroon	X	X	
5) De inwoners van de Gemeente Heerlen, met een inkomen op bijstandsniveau, besteden hun inkomen verstandiger om te voorzien in een aanvaardbaar levenspatroon	X	X	
<i>Procesniveau</i>			
1) Versterking ketenbenadering en positie nulde- en eerste lijn op buurtniveau * In de keten rond nulde- en eerste lijn zijn alle noodzakelijke partners (ad hoc) aanwezig en leveren een adequate bijdrage bij het voorkomen, signaleren, doorverwijzen/ toeleiden en interveniëren bij wonen, welzijn en zorgproblemen van inwoners op buurtniveau, in 2011 in de Gemeente Heerlen * De keten rond nulde- en eerste lijn genereert managementinformatie en stelt die ter beschikking aan de Gemeente Heerlen in de periode 2008-2011	X	X	X
2) Versterking ketenbenadering en positie eerste lijn i.r.t. zorg op stedelijk en/of buurtniveau * In de keten tussen de eerste lijn en zorg zijn alle noodzakelijke partners (ad hoc) aanwezig en leveren een adequate bijdrage bij het voorkomen, signaleren, doorverwijzen/ toeleiden en interveniëren bij wonen, welzijn en zorgproblemen van inwoners op buurt- en/of stedelijk niveau, in 2011 in de Gemeente Heerlen * De keten rond eerste lijn en zorg genereert managementinformatie en stelt die ter beschikking aan de Gemeente Heerlen in de periode 2008-2011	X	X	X
RELATIE PRESTATIEVELDEN (voorbeelden)			
PV 1: Adequaat aanbod algemene en collectieve voorzieningen op buurtniveau			
PV 2: Jeugd en opvoeders maken gebruik van algemene en collectieve voorzieningen			
PV 3: Adequate informatie/advies/ondersteuningsvoorziening voor algemene en collectieve voorzieningen			
PV 4: Mantelzorgers zijn ontlast middels algemene en collectieve voorzieningen			
PV 6: Algemene en collectieve voorzieningen gaan voor individuele voorzieningen			
PV 7 t/m 9: Primaire en secundaire preventie i.r.t. curatie van OGGZ doelgroepen			
KADERS (wet- en regelgeving)			

Wet maatschappelijke ondersteuning: prestatieveld 5
Coalitieakkoord 2006-2010: 'wie houdt er niet van Heerlen?'
Meerjarig Bestuurs Programma: programma sociale infrastructuur: invoering Wmo

PRESTATIEVELD 6

Verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psycho-sociaal probleem ten behoeve van het behouden en bevorderen van zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer

MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN

Overall:

Toename van een betere kwaliteit van leven van mensen met een beperking, chronisch psychisch probleem en/of psycho-sociaal probleem

1) Afname van armoede bij mensen met een beperking, chronisch psychisch probleem en/of psycho-sociaal probleem

* Mensen met een beperking, chronisch probleem en/of psycho-sociaal probleem leven zo lang mogelijk zonder of met zo min mogelijk financiële en materiële problemen

2) Toename van de zelfredzaamheid van mensen met een beperking, chronisch psychisch probleem en/of psycho-sociaal probleem

* Mensen met een beperking, chronisch psychisch probleem en/of psycho-sociaal probleem voeren zo lang mogelijk de regie over het eigen leven:

- voeren een huishouden
- verplaatsen zich in en om de woning
- verplaatsen zich lokaal per vervoermiddel
- ontmoeten medemensen en gaan op basis daarvan sociale verbanden aan

3) Behoud en/of toename van maatschappelijke participatie van mensen met een beperking, chronisch psychisch probleem en/of psycho-sociaal probleem

* Mensen met een beperking, chronisch probleem en/of psycho-sociaal probleem nemen zo lang mogelijk deel aan het maatschappelijk verkeer

* Mensen met een beperking, chronisch probleem en/of psycho-sociaal probleem worden niet uitgesloten in de samenleving

BELEIDSDOELEN 2008 – 2011**KERNTHEMA'S**

	Armoedevoorkoming/-bestrijding	Bevordering zelfredzaamheid	Stimulering sociaal-maatschappelijke participatie
1) De kwaliteit van individuele voorzieningen is gewaarborgd	X	X	
* De kwaliteit van individuele voorzieningen (hulp bij het huishouden, woningaanpassingen, hulpmiddelen, vervoer) blijft op het peil van 2007 behouden, in de periode 2008-2011 in de Gemeente Heerlen			

2) De keuzevrijheid voor individuele voorzieningen is gewaarborgd				
* Gerechtigde inwoners hebben bij individuele voorzieningen de keuze uit minimaal 2 adequate mogelijkheden, in de periode 2008-2011 in de Gemeente Heerlen	X		X	
3) De keuzemogelijkheid zorg in natura versus persoonsgebonden budget is gewaarborgd				
* Gerechtigde inwoners hebben na indicatie 'individuele voorziening' de keuze uit zorg in natura en persoonsgebonden budget, in de periode 2008-2011 in de Gemeente Heerlen	X		X	
RELATIE PRESTATIEVELDEN (voorbeelden)				
PV 3: Adequate informatievoorziening en ondersteuning				
PV 4: Mantelzorgers zijn ontlast middels individuele voorzieningen				
PV 5: Collectieve voorzieningen gaan voor individuele voorzieningen				
PV 7 t/m 9: Inzet individuele voorzieningen voor OGGZ doelgroepen				
KADERS (wet- en regelgeving)				
Wet maatschappelijke ondersteuning: prestatieveld 6				
Coalitieakkoord 2006-2010: 'wie houdt er niet van Heerlen?				
Meerjarig Bestuurs Programma: programma sociale infrastructuur: invoering Wmo				
Verordening individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning Gemeente Heerlen				
Besluit individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning Gemeente Heerlen				
Contracten met zorgaanbieders				

PRESTATIEVELDEN 7, 8 & 9				
Maatschappelijke opvang, Openbare Geestelijke Gezondheidszorg & Verslavingsbeleid				
MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN				
Overall:				
Toename van een betere kwaliteit van leven van OGGZ-doelgroepen				
1) Voorkomen en bestrijden van armoede bij OGGZ doelgroepen * OGGZ doelgroepen leven zo lang mogelijk zonder of met zo min mogelijk financiële en materiële problemen * OGGZ doelgroepen leven zo lang mogelijk met zo min mogelijke chronische psycho-sociale en/of psychische aandoeningen				
2) Toename van de zelfredzaamheid van OGGZ-doelgroepen * OGGZ doelgroepen functioneren zo lang mogelijk zelfstandig * OGGZ doelgroepen wonen zo lang mogelijk zelfstandig				
3) Behoud en/of toename van maatschappelijke participatie van OGGZ doelgroepen * OGGZ doelgroepen nemen zo lang mogelijk deel aan het maatschappelijk verkeer * OGGZ doelgroepen worden niet uitgesloten in de samenleving				
BELEIDSDOELEN 2008 – 2011		KERNTHEMA'S		
		Armoedeveroorkoming/-bestrijding	Bevordering zelfredzaamheid	Stimulering sociaal-maatschappelijke participatie
1) Versterken verslavingspreventie jeugd en jongeren * Afname verslaving onder jeugdigen en jongeren i.r.t. drugs, roken, alcohol, pc, in 2011 in de Gemeente Heerlen		X	X	
2) Voorkomen van schulden bij jongeren * Afname van het aantal schulden en hoogte van schulden bij jongeren, in 2011 in de Gemeente Heerlen * Stimuleren van verstandig budgetteren bij jongeren, in 2011 in de Gemeente Heerlen		X		
3) Reductie van het aantal huishoudingen en energieafsluitingen * het aantal huishoudingen en energieafsluitingen is gedaald, in 2011 in de Gemeente Heerlen		X	X	
4) Toename van nazorg- en/of resocialisatietrajecten veelplegers: * het aanbod voor de zeer actieve, volwassene veelplegers is met 30% toegenomen, in 2011 in de Gemeente Heerlen * het aanbod voor de zeer actieve, jeugdige veelplegers is met 80% toegenomen, in 2011 in de Gemeente Heerlen			X	X

5) Afronding van nazorg- en/of resocialisatietrajecten veelplegers: * 100% van de aan alle veelplegers aangeboden trajecten worden afgerond, in 2011 in de Gemeente Heerlen			X	X
6) Toename sociaal-maatschappelijke participatie uitkeringsgerechtigden * het aantal uitkeringsgerechtigden OGGZ met een zinvolle dagbesteding (vrijwilligerswerk) is toegenomen, in 2011 in de Gemeente Heerlen				X
7) Behoud of reductie van gemiddelde verblijfsduur in de maatschappelijke opvang: * Aantal mensen dat 13> weken verblijft in de crisisopvang, bedroeg in 2003 13%. In 2011 verblijft maximaal 13% van het aantal mensen in de crisisopvang 13> weken, in de Gemeente Heerlen * De gemiddelde verblijfsduur in 2003 betrof 510 dagen in de woontrainingvoorziening. De gemiddelde verblijfsduur is in 2011 teruggebracht naar 306 dagen, in de Gemeente Heerlen * In 2003 verbleef 38% van de jongeren langer dan een half jaar in het pension voor zwervjongeren. In 2011 verblijft maximaal 20% van de jongeren 6 > mnd bij pension voor zwervjongeren, in de Gemeente Heerlen	X		X	
8) Toename van doorstroom in opvang * het aantal doorstroomhuizen in de vrouwenopvang is toegenomen van 2 (in 2006) naar 4, in 2011 in de Gemeente Heerlen * de doorstroom in de maatschappelijke opvang is verbeterd door voor alle mensen die langer dan 6 weken verblijven een trejectplan te maken, in 2011 in de Gemeente Heerlen * de voortgang wordt gemonitord op individueel niveau	X		X	
9) Toename aantal aangeboden trajecten voor huiselijk geweld * Het aantal aangeboden trajecten voor plegers, slachtoffers en getuigen is toegenomen, waardoor het aantal herhaalde meldingen huiselijk geweld is afgenomen met 20%, in 2011 voor de inwoners van de Gemeente Heerlen.	X		X	
RELATIE PRESTATIEVELDEN				
PV 1: Afname van overlast van daklozen, drugs- en alcoholverslaafden				
PV 2: Voorkomen van financiële en mentale problemen bij jeugd				
PV 3: Adequate informatievoorziening en ondersteuning voor OGGZ doelgroepen				
PV 4: OGGZ doelgroepen in uitkering toeleiden naar aangepast vrijwilligerswerk				
PV 5: OGGZ doelgroepen toeleiden naar collectieve voorzieningen				
PV 6: individuele voorzieningen voor OGGZ doelgroepen				
KADERS				
Wet maatschappelijke ondersteuning: prestatievelden 7 t/m 9				
Groot Stedenbeleid III 2005-2009: sociale dossiers 'van de straat en veilig' en 'naar een veiliger samenleving'				
Coalitieakkoord 2006-2010: 'wie houdt er niet van Heerlen?'				
Meerjarig Bestuurs Programma: programma sociale infrastructuur: invoering Wmo				
Stedelijk Kompas				

BIJLAGE 4

Activiteitsaanbod 9 prestatievelden

BIJLAGE 4   Aanbod Prestatievelden Wmo 2007

Prestatieveld		Aanbieder	Aanbod	Werkgebied binnen gemeente Heerlen	
1 Sociale samenhang en leefbaarheid		Tracee	<i>Opbouwwerk</i> - Basisondersteuning - Projectondersteuning	- Hoensbroek	- Heerlerheide
		Tracee	<i>Algemeen maatschappelijk werk</i> - Veiligheid politie	- Heerlen-Stad	- Heerlen-Noord
			<i>Algemeen maatschappelijk werk</i> - Samenwerking politie-AMW	- Molenberg	- Hoensbroek
		Tracee	<i>Vrouwenwerk</i> - Outreaching vrouwenwerk	- Heerlerheide	- Heerlen-Stad
		Doelgroep- , belangen- en adviesorganisaties (Seniorenraad, Adviesraad Wmo, WWB cliëntenraad, Wvg cliëntenraad, Jeugdraad)	- Maatschappelijke participatie - Bestuurlijke participatie	- Gemeente Heerlen	
		Centrum voor Diversiteit	- Ondersteunen en initiëren van projecten - Stimuleren van volwaardige participatie en samenwerking - Stimuleren van bewustwording - Aanbieden van vergader- en overige faciliteiten	- Gemeente Heerlen	
		Buurtorganisaties	- Ontplooien buurtactiviteiten: Structureel: bijv. digitale trapveldjes Incidenteel: Evenementen: bijv. Straatspeeldag - Spreekbuis voor Gemeente Heerlen	- 18 wijken in Gemeente Heerlen	
		Stichting Dienstverlening Ouderen Heerlen	- Exploitatie ouderencentra	- Diverse wijken Gemeente Heerlen	

	Federatie Gemeenschapshuizen Heerlen	- Overleg tussen gemeenschapshuizen die zelfstandig exploiteren	- Gemeente Heerlen
	Scouting	- Sport en spelactiviteiten - Samenlevingsgerichte activiteiten	- 14 verenigingen in Gemeente Heerlen
	RIMO	- Klussendienst - Tuindienst	- Hoensbroek
	Tracee, Huis voor de Sport, Gemeente Heerlen	- Buurt-Onderwijs-Sportproject	- 5 gebieden
	Sevagram	- Klussendienst	- Gemeente Heerlen
	SDOH	- Exploiteren ouderencentra	- Diverse wijken Gemeente Heerlen
	Sportverenigingen	- Sportieve activiteiten	- Gemeente Heerlen
	Sociaal-culturele verenigingen	- Sociaal-culturele activiteiten	- Gemeente Heerlen
2 Preventieve ondersteuning jeugd	Tracee (0-12j.)	<i>Opvoedings- en ontwikkelingsondersteuning</i> - Kinder- en tieneractiviteiten - Speelkamer - Oudercursussen - Spel aan Huis - Coördinatie buurtnetwerken	- Hoensbroek - Heerlerheide - Heerlen Stad
		<i>Opvoedings- en ontwikkelingsondersteuning</i> - Homestart - Coördinatie verlengde schooldagprojecten - Jeugd preventie platform/jeugdhulpverlening - Project multi-probleemgezinnen - Project Bemoeizorg	- Gemeente Heerlen
	Tracee (12-23j.)	<i>Jongerenwerk</i> - Jongerenwerk (ambulant en accommodatiegericht) - Exploiteren jongerencentrum	- Hoensbroek - Heerlerheide - Heerlen Stad
	Tracee (0-12j.)	<i>Algemeen maatschappelijk werk</i> - Activiteiten basisscholen	- Gemeente Heerlen

	GGD ZL (4-23j.) en Tracee	- SlimKids (reduceren overgewicht) - Marietje Kessels project (vergroten weerbaarheid)	- Gemeente Heerlen
	MeanderGroep-JGZ (0-4j.)	- Samen Starten - Consultatiebureau - Oudercursussen - Wijkverpleging	- Gemeente Heerlen
	Bureau Jeugdzorg (0-18j.)	- Indiceren jeugdzorg - Bieden kortdurende, ambulante hulp - Doorverwijzen langdurende, intensieve hulp - Jeugdbescherming - Jeugdreclassering - Advies- en Meldpunt Kindermishandeling	- Gemeente Heerlen
	Stg. PWH (2-4j.)	- Laagdrempelig aanbieden van activiteiten gericht opspelen, ontwikkelen, ontmoeten, signaleren en doorverwijzen - Voorschoolse educatie aanbieden aan 3 jarige kinderen met taalachterstand	- 22 psz-len in Gemeente Heerlen
	Kinderopvang	- Aanbieden opvang van kinderen. - Opvang mede gericht op opgroei- en ontwikkelingsactiviteiten	- Gemeente Heerlen
	Basis- en voortgezet (speciaal) onderwijs	- Onderwijzen van jeugdigen. Mede gericht op pedagogische activiteiten. - Zorgteams	- Gemeente Heerlen
	MEE en RADAR	- Ondersteuning jeugd met een functiebeperking - Ondersteuning jeugd met autisme	- Gemeente Heerlen
	Tracee en GGD ZL	- Veiligheid in en rondom School (integrale veiligheidsarrangementen: o.a. toezicht houden, competenties versterken, verkeersveiligheid bevorderen)	- (s)bo en (s)vo in Gemeente Heerlen

	HALT		- Voorlichting aan (s)bo over riskant gedrag	- Gemeente Heerlen
	Mondriaan Zorggroep, Divisie Kinderen en Jeugdigen		- Onderzoeken en behandelen van kinderen en jeugdigen (0-18 j.) met ernstige psychiatrische en/of psychosociale problemen	- Gemeente Heerlen
3 Informatie, advies en cliëntondersteuning	Tracee		<i>Raadsliedenwerk</i> - Verstrekken informatie, en advies - Doorverwijzen - Ondersteunen	- Gemeente Heerlen
	SDOH		- Verstrekken informatie, en advies - Doorverwijzen - Ondersteunen	- Gemeente Heerlen
	MEE ZL		- Verstrekken informatie, en advies - Doorverwijzen - Ondersteunen	- Gemeente Heerlen
	Gemeente Heerlen		- Verstrekken informatie en advies - Doorverwijzen - Toeleiden - Ondersteunen	- Gemeente Heerlen
	Centrum voor Diversiteit		- Verstrekken informatie en advies over integratie en diversiteit - Doorverwijzen - Ondersteunen	- Gemeente Heerlen
	ClIZ		- Indiceren	- Gemeente Heerlen
4 Mantelzorg en vrijwilligerswerk	Steunpunt voor Mantelzorg PL		- Individueel ondersteunen van mantelzorgers - Regelen van respijtzorg - Houden van thema-bijeenkomsten	- Gemeente Heerlen
	Oppas- en Thuis hulpcentrale Heerlen		- Meldpunt voor vrijwillige thuiszorg en oppas	- Gemeente Heerlen
	Humanitas		- Regelen vrijwillige thuiszorg en oppas	- Gemeente Heerlen
			- Regelen en verzorgen respijtzorg	- Gemeente Heerlen

	Horizon		- Vrijwilligers (maatjes) koppelen aan ex-psychiatrie patiënten - Ondersteunen en opleiden vrijwilligers - Regelen en verzorgen respijtzorg	- Gemeente Heerlen
	Zonnebloem			- Gemeente Heerlen
	Toon Hermanshuis Parkstad		- Begeleiden van mantelzorgers van kankerpatiënten	- Gemeente Heerlen
	Tracee		- Vrijwilligerscentrale - Bemiddeling naar vrijwilligerswerk - Ondersteuning vrijwilligerswerk - Informatie en promotie vrijwilligerswerk	- Gemeente Heerlen
	Centrum voor Diversiteit		- Coachen van vrijwilligersorganisaties, zelforganisaties en mondiale organisaties - Intermediair tussen allochtone zorgvragers, mantelzorgers en algemene voorzieningen	- Gemeente Heerlen
	Mantelzorgmakelaar		- Overnemen van regeltaken van de mantelzorger	- Gemeente Heerlen
5 Bevorderen deelname algemene en collectieve voorzieningen	Tracee		<i>Algemeen maatschappelijk werk</i> - Psycho-sociale hulpverlening - Crisisinterventie en conflictbemiddeling - Groepgerichte hulpverlening	- Gemeente Heerlen
	Veolia		- Regiotaxi	- Gemeente Heerlen
	MEE ZL		- Maatschappelijke activering en integratie - Signalering - Groepgerichte hulpverlening - Thema-bijeenkomsten	- Gemeente Heerlen
	Sevagram		- Maaltijdvoorziening - Sociale Alarmering	- Gemeente Heerlen

	Clïententelefoon, Kredietbank Limburg, Tracee, Gemeente Heerlen, MEE ZL	- Schuldhulpverlening - Budgettering - Maatjesproject	- Gemeente Heerlen
	Heksenketel	- Exploiteren moedercentrum	- Zeswegen
	Open Huis	- Ontmoetingsfunctie sociaal kwetsbaren	- Gemeente Heerlen
	Eethuis	- Sociaal restaurant voor sociaal en financieel kwetsbaren	- Gemeente Heerlen
6 Verstrekken individuele voorzieningen	MeanderGroep	- Hulp bij de huishouding	
	GroenekruisDomicura	- Hulp bij de huishouding	
	Orbis medisch en zorgconcern	- Hulp bij de huishouding	
	Meyra	- Rolstoel, scootmobiel, hulpmiddelen	
7 Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang	RIMO	Crisisopvang - Crisisinterventie - Zorg - Psycho-sociale begeleiding	- Gemeente Heerlen
		Sociaal Pensioen - Opvang - Dagbesteding	- Gemeente Heerlen
		Woon-training voorziening - Trajektbegeleiding	- Gemeente Heerlen
		- Begeleid wonen	- Gemeente Heerlen
		- Bemoeizorgpanden	- Gemeente Heerlen
		- Meerzorg	- Gemeente Heerlen
		- Meldpunt Zeer Moeilijk Plaatsbaren	- Gemeente Heerlen
		- Opvang ex-verslaafden	- Gemeente Heerlen

	Leger des Heils	- Dag- en nachtopvang	- Gemeente Heerlen
		- Toppel-zone	- Heerlen Zuid
	Stg. Zwervjongeren Limburg (Pension Mijnsicht)	- Opvang zwervjongeren - Begeleid wonen zwervjongeren	- Gemeente Heerlen
	Blijf van mijn Lijfhuis	- Crisisopvang - Doorstroomhuis	- Gemeente Heerlen
	Centrum voor Diversiteit	- Maatjesproject allochtone gezinnen en huiselijk geweld	- Gemeente Heerlen
8 Openbare Geestelijke Gezondheidszorg	Welzijn versterkt GGZ	- Afstemmen ketenaanpak welzijn en ggz	- Heerlen-Noord
	Stg. Huiselijk Geweld Zuid-Limburg	- Registreren meldingen huiselijk geweld - Uitzetten hulpverlening (informatie, advies en ondersteuning) slachtoffers - Verzorgen voorlichting	- Gemeente Heerlen
	Tracee	- Signaleren huiselijk geweld	- Gemeente Heerlen
	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling ZL	- Registreren meldingen - Uitzetten hulpverlening	- Gemeente Heerlen
	Advies- en Meldpunt Ouderenmishandeling Limburg	- Registreren meldingen - Uitzetten hulpverlening	- Gemeente Heerlen
	Stg. Wederik Vrouwenhulpverlening	- Individuele hulpverlening geweldservaringen - Groepshulpverlening geweldservaringen	- Gemeente Heerlen
	Veiligheidshuis (17 ketenpartners)	- Individuele hulpverlening aan meerderjarige veelplegers, minderjarige plegers en plegers van huiselijk geweld	- Gemeente Heerlen
	Stg. Slachtofferhulp	- Bieden van individuele hulpverlening aan slachtoffers van delicten/misdrijven	- Gemeente Heerlen

9 Verslavingszorg	Mondriaan Zorggroep, divisie verslavingszorg	<i>Jeugd- en Jongerenwerk</i> - Voorlichting middelen, gebruik en verslaving - Voorlichting signaleren, begeleiden en verwijzen problematisch gebruik - Voorlichting preventiemethodieken en –verslaving - Ondersteuning preventiebeleid in jeugd- en jongerenwerk - Ondersteuning bij opzet activiteiten voor jongeren	- Gemeente Heerlen
	Mondriaan Zorggroep, divisie verslavingszorg	<i>Kindereen van verslaafde ouders</i> - Cursussen voor kinderen - thema-bijeenkomsten voor kinderen - consultatiegesprekken voor kinderen en ouders - ondersteuningsgroepen voor ouders - preventie op maat	- Gemeente Heerlen
	Mondriaan Zorggroep, divisie verslavingszorg	<i>Ambulante zorg</i> - Indicatiestelling en trajecttoewijzing - Psycho-sociale hulpverlening - Medische zorg en begeleiding - Kortdurende Thuisbehandeling - Verslavingszorg KTV - Deeltijdbehandeling	- Gemeente Heerlen
	Mondriaan Zorggroep, divisie verslavingszorg	<i>Basiszorg (Zorg en Opvang)</i> - Vangnet - Veldwerk - Gebruikersruimten	- Gemeente Heerlen
	Mondriaan Zorggroep, divisie verslavingszorg	<i>Maatschappelijk Herstel</i>	- Gemeente Heerlen

	Mondriaan Zorggroep, divisie verslavingszorg	<i>Coffeshopbezoekers</i> - Veldonderzoek - Cursus personeel coffeeshops - Preventieve activiteiten in coffeeshops - Hasj- en weedweek: secundaire preventieve interventie	- Gemeente Heerlen
	Mondriaan Zorggroep, divisie verslavingszorg	<i>Gezonde school en genotmiddelen</i> - Instructie en scholing van leerkrachten - Oudercursussen - Ondersteuning bieden bij het ontwikkelen en invoeren van het schoolreglement - Verzorgen consultatie aan scholen - Aanbieden van nazorg	- Gemeente Heerlen